

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAŞOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inscrise: un şir mic 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Intransigență sau transacție?

În numerii ultimi ai „Drapelului” domnul Dr. Valeriu Branişce a abordat o chestiune pe cât de interesantă, pe atât de delicată.

Dedați cum suntem, de-a nu ataca decât probleme curente, chestiuni mărunte de politică de gravamene, — ni s-a părut în prima clipă, că discuția sulevată de domnul Valeriu Branişce este deadreptul temerară.

A dori schimbarea programului din 81, este nici mai mult nici mai puțin, decât a atinge dogmele cardinale și inviolabile ale luptei noastre naționale. În genere se consideră, că sforțările noastre culturale ar avea unele puncte mai vulnerabile, decât călcăiul lui Achile.

Judecând însă așa cum trebuie și mănecând din punctul, că politica nu este decât adaptarea cea mai rațională la situația dată, eluând în clipa de față ceace se poate, pentru în definitiv, să se ajungă idealul ultim — complectarea programului nostru politic cu câteva puncte economice, ni se pare că este nu numai logică, ci de-o necesitate ardentă.

Programul nostru din 81 zace azi pe baze exclusiv ideologice-naționaliste. El va trebui mutat frumusește pe bazele reale, economice-sociale, cari singure pot asigura izbânda luptei.

Sunt tradiții pe cari vremea le surpă și generațiile viitoare nu le pot admite.

Multe din căile noastre aspre și drepte vor trebui să se îndulcească de-aci înainte și să cotească la dreapta și la stânga, după cum cer interesele momentane ale bătaiei.

Cu izolarea noastră pasivistă, isvorâtă din cuprinsul unei dogme rigide, ne-am păgubit enorm politiceste și economiceste, căci să mi se ierte, dar vorba aruncată așa în vânt, de tot Românul: „Ce sunt treizeci de ani în viața unui po-

por, d-lor?” este consfințirea unei risipe de puteri în curs de trei decenii, iar acestea sunt mult, foarte mult, chiar dacă e vorba de viața unui popor.

Am fost *intransigenți* de mama focului, ne-am izolat de lupta parlamentară, de silă ca de voie bună, iar după decretarea activității am fost gata să ne târguim, în cel dintâi moment care ni s-a imbiat, cu căpeteniile ungurești, făcând politica cea mai *transactivă*, însă fără roade vizibile.

Vă întreb, cari sunt punctele fixe, ce stabilesc cu certitudine criteriul intransigent al politicii noastre și cari pe acela al transacției?

E clar: n'avem cu adevărat dogme sfinte, ci numai iluzia optică ne-a călăuzit în pretinsa noastră intransigență.

Incontestabil „nu gravităm în afară”, vrem procopsirea noastră aci acasă. Nu dorim răul și moartea poporului unguresc, eu care avem puncte de luptă identice; noi luptăm numai contra fiecărui regim ce se succedea, căci politica regimului nu urmărește nici pe departe realizarea intereselor populației ungurești, ci exclusiv asigurarea domniei de rasă și clasă, care guvernează Ungaria de-atâta amar de vreme.

Vă întreb însă, când am încercat să ne explicăm lămurit cu poporul maghiar, când am încercat o singură dată ralierea noastră cu democrația ungurească?

Imi veți spune, că încercăm să ne apropiem azi de grupul din jurul revistei „Huszadik század”. Este, vai, numai o apropiere platonice, avem numai simțul, că oamenii aștia, par-că n-ar fi direct contra noastră. Niciun indiciu sigur nu arată că noi ne-am dus să-le oferim mâna, pentru o luptă comună.

Când e vorba de apropieri suntem foarte intransigenți și în

transacțiile cari le-am face, vom fi poate, de atâtea-ori, imprudenți.

În politică însemni atâtea cât *valoreși*, cât ponderezi. Nicăiri, poate nici în farmacia nu se aplică mai bine cumpăna, ca'n viața politică. Elementele imponderabile n-au importanță în viața politică. Factorii diriguitori, n-au reușit în ciuda tuturor sforțărilor lor, să descopere greutatea noastră politică, oricât ne-au așezat pe cântar. De-aci rezultă calificativul pe care-l merităm și care ni-se aplică cu dreptul „cantitate neglijabilă”.

Lipsa de unitate și inconsecvențele caracterizează dealtfel sforțările noastre politice.

Intransigenții au trebuit să adopte de silă pasivitatea ce i-a izolat cu desăvârșire de guvernanții, cari lucrau de nobis sine nobis.

O minoritate disparentă se constituise însă în ciuda decretului pasivist într-o gașcă politică, care făcea transacție, și se grupase în jurul bugetului unguresc, din care se hrăneau în chip de deputați guvernamentali. Unii au făcut a-veri considerabile și s-au așezat în scaunele cele mai încapătoare, ocupând demnități mari în așezămintele bisericești-fundaționale.

O seamă din ei, în puterea obiceiului de-a fi tot cu Ungurii, și la rugă și la fugă, au intrat în legături familiare cu dânsii, fiind în ultima analiză absorbiți de Unguri și asimilați total. Acesta a fost rezultatul politicii transactive făcute de-o minoritate — dispariția și absorpțiunea prin maghiarizare.

Mi-se pare, că noi vom trebui să fim de-o intransigență rigidă față de toți aceia, cari depășesc liniile de graniță fixate de soboarele noastre naționale și-și aranjează viața pe principii parasitare și bugetivore, — ori de câte ori însă interesele vitale vor cere dela noi mlădiere, să nu scăpăm din vedere roadele reale, pe cari le-ar

aduce o înclinare politică transactivă, față de care până acuma am fost din seamă afară refractari.

În numărul din 2 Aprilie al ziarului „Világ” d-l Dr. C. B. Grofşorean scrie un articol sub titlul „Politica românească” în care analizează articolele d-lui Branişce și trage și unele consecvențe personale.

D. e. spune: „Deduția mea finală e următoarea: Politica românească va fi față de dominațiunea de clasă ungurească din an în an tot mai intransigentă, iar față de democrația ungurească tot mai transactivă.

Procesul acesta este inevitabil în virtutea fondului economic al lucrurilor și probabil, că mai curând sau mai târziu, va avea ca urmare dezbinarea partidului național românesc. Lupta dintre „Tribuna” și „Românul” se va continua în sufletele trezite de vântul unei concepții moderne despre lume”.

Scrisul domnului Grofşorean e interesant și merită să fie citit, căci îți prilegește o reflecție asupra situației. Din parte-ne credem că a sosit vremea, ca după bătaia asta internă să vedem acum și de alte treburi mai de însemnătate decât personalitățile și să discutăm obiectiv și temeinic revizuirea și complectarea programului nostru politic.

Cu aceste câteva șire pe cari le-am așternut azi pe hârtie n'avem altă pretenție decât ca să ținem treaz interesul cetitorilor pentru chestiunea atât de momentuoasă, sulevată de D-l Dr. Branişce. Nădăjduim, că după sărbători să ne spunem cuvântul clar și răspicat, în această privință.

Oligarhii unguri vor să-și asigure cu orice preț dominațiunea, vor întărirea Ungariei lor, vor să slăbească cât mai mult interesele

economice ale Austriei și prin aceeașta ale Monarhiei în avantajul lor.

Interesele oricărui monarh habburgic, vor congrua totdeauna ad literam, cu interesele monarhiei. Politica lui, va fi politica monarhiei. Ea va căuta să slăbească totdeauna prepozența acelor, cari amenință unitatea împărăției și se va ralia totdeauna cu aceia, cari pot să-i prezente garanția unei restituții în statu quo. Or, noi până azi n-am dat nici o dovadă de aptitudini mari politice ș-am fost totdeauna cantitatea cea mai ușor de neglijat, tocmai în virtutea lipsurilor de calitate politice.

În momentul când ralierea naționalităților cu democrația ungurească i-se va prezenta Vienei în lumina unui factor, de care te poți răzima, în vederea întăririi și menținerii unității monarhiei, — oligarhii unguri și concepția lor de clasă va cădea jertfă principiului democratic, care va fi mai favorabil împărăției.

Deci, nu de dragul mutrei noastre, ci de dragul său propriu, va căuta Austria să-și întoarcă odată simpatia și înspre „die lieben Rumänen”, cari vor sluji atunci echilibrului monarhic amenințat.

Prin urmare, dacă principiul „prin noi înșine” este admisibil chiar ca dogmă în lupta noastră culturală, — în politică, el se reduce foarte mult, cu atât mai mult, cu cât crește principiul de transacție, grație căruia într-un moment dat prin alipire sau asociere poți dobândi atâtea, cât n-ai obținut veacuri de-a rândul.

Ministrul comun de finanțe la Budapesta. Scopul principal al venirii ministrului comun de finanțe, cav. de Bilinski, la Budapesta — despre care am făcut amintire ieri — este chestiunea delegațiilor. Bilinski a venit să conferenze în această chestie cu guvernul numit din nou. Întrebarea încă nere-zolvită este, că în delegațiunile, ce se

La răsucirea din ponor.

— Baladă în formă populară. —

La răsucirea din ponor
Nu te-opri biet călător,
La răsucirea drumului
Este crîșma lanului.
Când o vezi lucind în vale
Tu îți urmează a ta cale,
Pași tainic îi grăbește:
Acolo nu poposește.

La crîșma dela răsucire
Noaptea să nu te apuce;
Ianul nu-i nici când acasă
Numai dalba crîșmărească.
Vinu-i bun, ocaua-i mică
Crîșmărească frumusească.

La răsucirea din ponor
Nu te-opri biet călător,
Nu privi, nu asculta
Glasul blând ce te-a chema.
Roșie în poartă-ți lasă
Frumoasa de crîșmărească —
Și dac' ai intrat odată
Mintea îți este fermecată.

De ție drag de-a tale zile,
Fugi și nu te-opri copile,
Căci frumoasa crîșmărească
Are brațe de mătăasă,
Glasul de privighitoare
Și obrazul ca o floare,
De te mbată și vrăjește,
Mintile și le răpește.

Când îți cântă viersul ei:
Dai turma de mielușei,
Când îți toarnă vechiul vin:
Banilor le zici amin,
Când te string brațele-i moi:
De-ai venit cu zece boi
Te întorci numai cu doi,
De-ai venit cu o caleasă
Să pornești pe jos te lasă,
Ea dac' ai venit călare
Pleci cu seaua în spinare
Și în piept cu rană mare.

Când ajungi pe la răsuciri
Biet drumar să te tot duci,
N'asculta de blândul glas
Ce te cheamă la popas.
De ție drag de-a tale zile
Fugi și nu te-opri copile.

(Bistrița.) Emil A. Chiffa.

Insemnări

(din revistele noastre).

În nr. 5 al revistei „Țara Nouă” d-l I. N. Apostolescu publică un studiu: „Românii în liter. franceză”, în care arată, cât de puțin și cât de rău sunt cunoscuți Românii de societatea franceză. Mulți dintre Francezii au idei foarte incorecte despre România și în general despre neamul românesc. Unii cred, că țara românească ar fi un principat al Ger-

maniei, alții susțin, că ar fi o parte întregitoare a Papuaniei și în sfârșit alții o așează tocmai în Africa centrală, prin Abissinia, unde se pregătesc serbări grandioase pentru încoronarea năștăului cărui *Menelik*.

Sunt într-adevăr de tot triste comunicările d-lui Apostolescu. Cetind aceste comunicări nu știi ce cauze să aii, cari să justifice ignoranța Francezilor. Căci nicidecum nu ne vine să credem, că un neam cult ca al Francezilor ar fi condus de vreo rea voință față de niște frați, cari își trag originea dela acelaș popor, dela aceeaș tulpină.

„... Românii și România sunt numiri foarte straine — spune d-l Apostolescu — și chiar curioase pentru marea majoritate a Francezilor. Pentru populația de jos și chiar pentru foarte mulți oameni din clasa de mijloc a Parisienilor, numele acestea par să arate o populație și o țară mai necunoscută decât China, fără a mai pomeni de cei cari nu le-au auzit pronunțate de nimeni. Două întâmplări pentru dovedirea acestui lucru. În timpul unei șederi de câțiva ani în Paris s-a întâmplat a mă întoarce în țară pentru, mai multe luni în șir. Bărbierul, la care mă duceam de obicei și care mai avea de client și pe un quasi-compatriot de al meu, aflase dela acesta, că sunt plecat în România. La întoarcere după mai multe învârtituri, patronul mă întrebă deodată: »România... e în... Germania? Nu?«

Vestitul scriitor suedez Strindberg vede în țara românească o groază de baroni și conți. Căci iată ce zice el într-o piesă a sa prin graiul „unui personaj”:

„... en Roumanie le titres de comtes s'achètent, et vous serez tout aussi bien comtesse... ma comtesse!»

„... Dl Georges Claretie spune: «A Rouen, on porte des fleurs à la statue de David d'angers et l'on expose des traductions du Cid en magyar et en valaque». — «Cu alte cuvinte limba română, — deși neo-latină e pusă pe-o linie cu una mongolică...»

În statistica studenților, cari urmează cursurile la Sorbona se spune între altele, că sunt înscriși între alții și un Român și un negru (un Roumain et un nègre).

Curat ca staticianii maghiari, cari în statisticile și cărțile lor de școală pun pe Români înaintea Țiganilor, înșirând cam în felul următor popoarele din Ungaria: «Maghiari, Germani, Slovaci, Croați, Sârbi, Ruteni, Italiani, Cumanii, Israeliti, Ruși, Români și... Țigani».

Tot în „Țara nouă” prof. A. Baldacci vorbește despre «Românii din imperiul otoman», espunând în colorii vii rolul social pe care-l au Românii în împărăția Sultanilor. Remarcă în deosebi lupta, pe care o poartă românii cu deosebire pentru independența lor culturală și bisericească și face observarea foarte verosimilă, că «ostilitatea ungu-

rească poate a influențat pe Turci spre a întârzia să recunoască de sine stătătoare biserica română în Turcia». Confirmă mai departe adevărul, că «contra Românilor nu stau numai Grecii (antagonismul greco-român în peninsula balcanică e o chestiune de vîleată și de moarte pentru una sau alta din aceste două rase) și Ungurii. Trebuie examinat un al treilea element, pe Bulgari, ajutați probabil de Rusia. Marea Bulgarie ar fi mortală ca și Grecia mare pentru Românii otomani.»

Dl Baldacci își încheie studiul «cu următoarea profetie întemeiată pe-o reală credință: «Turcia va sfârși totuș prin a ceda la concedarea bisericii autocefale române, ca recompensă a operei, pe care românismul o urmărește pentru integritatea imperiului, apărând școala și biserica sa».

Remarcăm novela «La mormântul soțului» de dl N. Păcurariu în deosebi pentru argumentația riguroasă psihică, pe care își întemeiază autorul povestirea și care justifică în mod impecabil rezultatele firești ale acțiunii desfășurate în novelă.

Și în sfârșit la critica ce se face «dramoletei neoromantice» *Mauca cea tânără* cetim spre marea noastră mângâiere sufletească, că prietenul Emil Isac, bolnavul tânăr dela Cluj ar fi «un tânăr ilăcu din Ardeal cu brațele volnice și obraji îmbujorați de sănătate». Mărturisim sincer, că în sfârșit bolnă-

vor întruni în luna aceasta, să se ceară votarea unui buget provizor pe trei ori pe șase luni?

Sărbătorirea eroilor dela Oradea mare. Distinsul președinte al comitetului bucureștean pentru sărbătorirea teologilor noștri eliminați din seminarul din Oradea-mare dl. Dim. C. Butculescu a adresat următorul apel către Români și Româncele din România:

Un fior de indignare și o resimțire de solidarizare a cuprins întreaga suflare românească, la aflarea excluderii celor 16 studenți seminariști din Oradea-mare, vrednici de dragostea și de cinstea întregului neam românesc!

Orima lor a fost că au preferat mai bine să-și sacrifice viitorul, decât să-și lăpede limba română, limba străbunilor și părinților lor!

Așa dar este de cel mai vital interes românesc să ne strângem inimile, energiile și rândurile, atunci când cineva culează să surgrume, ori unde, limba noastră românească cu care ne caracterizăm ca națiune distinctă între celelalte naționalități din lume.

Avem dar datoria sfântă de a deștepta conștiința întregului neam românesc pentru ca, prin puteri unite, să împedecăm pe dușmani de la opera lor cotropitoare.

Pentru a ajunge la acest scop patriotic, aducem rugămintă vouă surorii românce și frații români să vă uniți cu noi spre a sărbători pe acești 16 apărători ai limbei române, luni 26 cor., (ziua a doua de Paști). Programul va fi publicat și afișat.

Nu mă indoiesc că apelul meu călduros va face să tresalte inimile bunilor români de pretutindeni și vom da o strălucire deosebită acestei sărbători mărețe, întocmită pentru prestigiul și demnitatea limbei și neamului românesc!

Președinte,
Dim. C. Butculescu.

Tratatul comercial cu România va intra în vigoare în Austria, deși n-a trecut prin parlament, cu 1 Iulie n. pe baza §-ului 14. În Ungaria tratatul va trebui mai întâi dezbătut și votat de cameră.

Externe. După știrile sosite din Roma la Poartă Italiană vor începe după Paști înaintarea în interiorul Tripolitani.

— **Guvernul suedez a depus Marți pe biroul camerei un proiect de lege privind dreptul electoral al femeilor.** Protecția acordă fecărei femei dreptul de vot activ și pasiv. Excepție se face numai cu acele femei, a căror bărbați n-au plătit trei ani de-a rândul darea.

viciosul nostru umanism — în urma acestei vești — și-a găsit doritul leac.

În n-rul 19 al revistei »Flacăra« d-l. Sadoveanu își dă și dânsul importanță la chestiunea de mare importanță: Statul și literatura spunând între altele și următoarele:

»Nu se poate tăgădui, că o slujbă administrativă pune de multeori pe scriitorii la adăpostul nevoilor de ordin material. Nu e mai puțin adevărat însă, că prin sarcinile extra-artistice ce le impune, ea îl distrage de multeori dela preocupările lui de creație artistică. Dar chiar dacă am admite, că scriitorul are în el multă forță de pasiune și rezistență, energia risipită la cancelarie, tot se resfrange asupra operei lui. Fiindcă e de necontestat, că opera scriitorului, al cărui timp este împărțit între o slujbă și literatură, va fi totdeauna fragmentată.»

Remarcăm poezia »Cântare nouă« a d-lui I. N. Soriciu. Ar fi poate mai întregă, dacă expresiile ar fi mai concise și dacă n-ar fi prea multe cuvinte de prisos.

În revista Epigonii întâlnim o remarcabilă variație de autori... necunoscuți, cari vezi bine ca tot omul de ome-

Camera. Eri a fost ultima ședință a camerei ungare, înainte de Paști. Au vorbit trei deputați opoziționali, atacând guvernul. Apoi a luat cuvântul contele Khuen și a încercat să răspundă la atacurile și învinovățiile, ce i-a făcut opoziția în zilele aceste. Răspunsul însă a fost cam slab.

Cu aceste ședințe s'a încheiat și camera a luat vacanțe de Paști până Vineri, în 12 l. c. La ordinea zilei sunt puse pe aceasta zi proiectele reformelor militare.

Dela ordinea zilei.

— La situație. — Ziarele din Viena și din străinătate. — Banul Croației comisar reg. —

Situația s-a mai liniștit și așa să și cuvine, căci suntem în proajma sfințelor Paști. Ce va fi după sărbători? e altă întrebare.

Guvernul reactivat s-a prezentat alaltăieri, în 2 Aprilie c. și în camera magnaților. A fost primit în liniște, fără incidente deosebite. Și destul de liniștit a decurs și discuția în camera deputaților asupra numirii din nou a cabinetului Khuen. Discuția s-a terminat eri în cameră și Khuen își va petrece liniștit sărbătorile Paștilor la moșia sa. Va fi o liniște de câteva zile, după cari vor urma luți acerb, pentru că criza politică există în întregime, ba cum să vede, criza va deveni poate mai acută, decât cum a fost până acum.

Vom vedea!

Ziarele principale din Viena sunt infuriate asupra lui Khuen și în legătură cu audiența de Vineri și cu amenințarea de abdicare a M. Sale, ziarele îndreaptă atacuri vehemente contra lui Khuen și a politicii sale.

Dăm aci din ele câteva mici extrase.

»Die Zeit« ocupându-se în un prim articol cu situația, zice între altele:

Un autograf regesc e cu mult mai prețios, decât ca să servească numai spre a acoperi retragerea unui ministru, stângăciuni și exagerări și senzațiile, cu cari ziarele guvernamentale maghiare împodobesc știrile despre audiență, ne arată simptomele abuzului, ce se face cu lucruri mari pentru ajungerea de scopuri mici.

»Reichspost«: Nu este nici decum lucru constituțional, dacă contele Khuen a pus în gura domnitorului expresii cu scopuri tactice, contra cărora guvernul austriac e silit să așere coroana cu o desmințire serbătorească.

»Deutsches Volksblatt« reproșează lui Khuen, că a adus la cunoștința publică declarațiile M. Sale și prin aceasta sa instituit ca judecător între domnitor și guvern marea masă a poporului fără prejudiciu. Acesta nu e tact politic...

»N. Fr. Presse« e de părere, că evenimentele de Vineri au înveninat lupta dintre coroană și partidele maghiare. Criza numai în forma externă

a fost rezolvită, cu măsuri pe jumătate...

»Fremdenblatt« asemenea consideră de o greșală publicarea detaliilor audienței de Vineri și din cauza aceasta condamnă procedeul guvernului.

Din zierele mondiale amintim »Frankfurter Zig.« care zice, că procedeul guvernului nu e potrivit a deștepta stima față de bărbații de stat maghiari.

Ziarele guvernamentale anunță, că Banul Croației Ciuvaj, va fi numit comisar regesc pentru Croația și că se vor exersa în curând alegerile pentru camera Croației.

Numirea Banului de comisar regesc însă înseamnă suspendarea constituției din Croația și va produce nouă încercări și conflicte.

Ea formează o nouă dovadă, cum guvernele feudale ungare știu să înstrăineze tot mai mult popoarele conlocuitoare cu poporul maghiar.

Iubileul societății „Petru Maior”

— 1862—1912. —

Comitetul societății »Petru Maior« din Budapesta, a lansat invitări pentru sărbătorile jubileului de 50 ani dela înființarea societății.

Iată invitarea și programul serbărilor:

Invitare la jubileul de 50 ani al Societății acad. »Petru Maior« din Budapesta, care se va ține în 20, 21 și 22 Aprilie n. a. c. sub patronajul Excelențelor Lor! Ioan Meșianu și Dr. Victor Mihályi de Apșa; al Ilustrităților Lor Ioan Papp, Dr. Dimitrie Radu, Dr. Vasile Hossu, Dr. Miron E. Cristea și al d-lor: Andrei Bârseanu, Ghenadie G. Bogoeviciu, Dr. Val. Branisce, Dr. Sterie Ciurcu, Parteniu Cosma, Vasile Damian, Dr. George Dobrin, Dr. Iosif Gall, Vasile Goldiș, Silviu de Herbay, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Ludovic Mehes, Ioan Mezei, Dr. Teodor Mihali, Dr. Ioan Mihali, Dr. Ioan Mihai, Ant. Mocsonyi de Foen, Virgil Onițiu, Dr. Nicolae Oncu, Dr. Ștefan C. Pop, G. Pop de Băsești, Dr. George Popoviciu, Dr. Mihai Popoviciu, Vas. de Stroescu, Dr. G. Szerb, Dr. Nic. Șerban, Gherasim Sirbu, Dr. Ioan Suciu, Dr. Gavril Tripou, Em. Ungureanu, Dr. Alex. de Vaida-Voevod, Dr. Nicolae Vecerde, Dr. Aurel Vlad.

Pentru Societate:

Victor Groza, președinte.

George Ștefăniță, secretar.

PROGRAMUL GENERAL:

Sâmbătă (20 Aprilie n.): La oarele 8 seara: Seara de cunoștință.

Duminică (21 Aprilie n.): La oarele 9 a. m. Serviciul divin

și parastas pentru patronul Societății Petru Maior, Alexandru Mocsonyi de Foen, Alexandru Roman, Iosif Vulcan, Ioan Cav. de Pușcariu, Emanuil Gozdu, Alma Dunca de Schiau și pentru toți ceilalți membrii binefăcători și emeritați decedați ai societății. Serviciul divin va fi celebrat de Ilustritățile Lor Episcopii Ioan Papp și Dr. Miron E. Cristea.

La oarele 11 și jumătate a. m.: Ședință festivă, cu conferința d-lui Dr. Iosif Popoviciu, prof. univ. în Budapesta. La oarele 2 și jumătate p. m.: Banchet. Seara la oarele 8: Concert cu binevoitorul concurs al doamnei Valeria de Herbay n. Papp, al d-soarei Anicuța Voileanu, al d-lor: Ionel Crișan, Ștefan Mărcuș și Ionel Rădulescu și al corului Societății sub conducerea d-lui Ioan Fira. Imnul iubilar: »Un falnic glas«, de Andrei Bârseanu va fi condus de compozitorul d-l Ionel Harșia.

Luni (22 Aprilie n.): La oarele 10: Ședință foștilor membrii ai Societății sub prezidiul d-lui Parteniu Cosma. Seara la oarele 9: »Serată dansantă«, sub patronajul doamnelor: Elena Bârseanu, Maria Băulescu, Vioara Ciordas, Maria Cosma (Sibiui); Lucia Cosma, Maria Cosma (Șimleu); Maria Dima, Elena Dobrin, Elena Goldiș, Valeria de Herbay, Ica Hornoi, Elena Hossu-Longin, Aurelia Marghita, Ecaterina Mezei, Elena Mehes, Eleftera Mihali, Margareta Meșter, Elena de Mocsonyi, Tereza de Mocsonyi, Ana Olariu, Vict. Onițiu, Aurelia Petran, Silvia Popoviciu (Brașov); Elena Popoviciu (Lugoj), Maria Șerban, Aloisa Sida, Eufemia Ștefăniță, Elena de Vaida-Voevod, Anuța Vlad, Aurelia Vulcan. Peședintele seara dansante: d-l Dr. George Bilașco.

În pauză se va juca »Călușarul și Bătuta«. Vătaf Miron Crețu.

Notă. Aranjatorii serbărilor sunt externi și interni. Cei externi sunt lamura societății noastre, aleși mai cu seamă din generația mai tineră, în număr de 122. Aranjatorii interni sunt membrii societății, în frunte cu comitetul.

Seara de cunoștință, ședințele, banchetul, concertul și Serata dansantă se vor ține în sala dela »Pester Lloyd« (Măria Valéria-utca 12., de pe malul Dunării).

Onorații oaspeți, cari vor să se informeze cu privire la încuarterare, participarea la banchet, sau în orice altă chestie privitoare la festivitățile jubilar, se vor adresa Societății (XI. Mátyás-utca 11. etajul II. 21), unde un comitet special, constituit sub președenția d-lui Ioan Sturza, servește cu toate informațiunile.

Invitare de abonament.

Cu 1-a Aprilie 1912 se deschide un nou abonament la

»Gazeta Transilvaniei«

pe cvartal și jumătate de an,

la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii ziarului nostru. În rugăm pe toți a se îngriji de trimiterea la timp a prețului de abonament, ca să nu fim siliți a sista trimiterea ziarului.

Pe credit »Gazeta Transilvaniei« nu se dă la nime.

Deși »Gazeta« și-a mărit formatul și a introdus în bunățări, împreunate cu mari spese,

Prețul abonamentului

a rămas același, ca până acum, anume:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIA.

ȘTIRI.

— 22 Martie 1912.

Redacționale. Din cauza sfinței sărbători de mâne, Vnerea pătimilor, iarul nu va apare până Sâmbătă seara.

Act de mulțumită. Înaltpreședintele mitropolit Ioan Meșianu fiind ales membru onorabil al Societății meseriașilor din Blaj, a învredicit Societatea cu un răspuns autograf ținut în termenii cel mai părintești, iar pentru sprijinirea Societății în niziunile sale a trimis un frumos ajutor de 100 cor.

Comitetul Societății pentru aceasta deosebită atențiune își ține de plăcută îndatorire a aduce marelui achiereu cele mai călduroase mulțumite. Prof. G. Precup, president.

Avântul exportului de cereale al României. Din București ni se scrie, că nu numai în susul Dunării, dar și prin Sulina și pe mare exportul român de cereale și mai ales de porumb a luat un avânt mare. Astfel, după datele oficiale primite de direcțiunea navigației maritime, în cursul săptămânei trecute s'au exportat prin Sulina aproape 11 milioane de kilograme de cereale și anume 3.440.000 kgr. grâu, 5.200.000 kgr. porumb, restul orz, secară și ovăș. Aproape jumătate din această însemnată cantitate de cereale, a fost exportată pentru Italia.

Director executiv al Institutului »Poporul« din Lugoj — în urma retragerii Rev. Domn Ioan Borog din acest post — a fost ales cu unanimitate voturilor, distinsul nostru fruntaș lugojan d-l Dr. Isidor Pop.

Societatea de lectură »Andrei Șaguna« a elevilor din secția pedagogică a seminarului »Andreian« invită la ședința publică, ce o aranjează în Duminică Tomil, 1 Aprilie st. v. 1912, în sala festivă a Muzeului »Asociațiunii«.

Program: Deschiderea ședinței prin președintele Societății, Dr. Vasile Stan, profesor seminarial. Impărate cerec, melodie bisericăscă din Bănat, pentru cor de bărbați, de N. Popovici. Factorii educației, disertație de George Clinciu, elev în cursul al IV-lea pedagogic. Inn la centenarul seminarului »Andreian«, cor de bărbați, text de I. Teulescu, muzică de T. Popovici. Din clipa morții, năvel de Nicolae Olteanu, elev în cursul al IV-lea pedagogic. Dojina, pentru solo de bariton și cor de bărbați, text de M. Emeșescu, muzică de T. Popovici. Cătră pace... de P. Cerna, declamată de Vasile Voicu, elev în cursul al II-lea pedagogic. Cântecul serii, de L. Gastinel.

Situația țării pe căile ferate ungară. Sub prezidiul ministrului de comerț Beöthy László s'a ținut alaltăieri o consfățuire în chestia proiectului reformelor luate în vedere la căile ferate. Conform acestui proiect sistemul de zone va fi abandonat și înlocuit prin sistemul chilometric, respective miriametric (10,000 metri). În circulația vicinală până la o depărtare de 30 chilometri va fi însă susținut sistemul de zone și pe mai departe. Urcarea tarifelor va fi de 20%. În decursul consfățuirii ministrul a declarat, că acceptează în principiu introducerea cl. a III-a la trenurile accelerate, care reformă însă de-ocamdată nu se poate realiza din diferite motive financiare și tehnice.

O antistie comunală în gravă. Din cauza salarizării scandalose primarului, viceprimarului și 4 jurați ai comunei șvâbești Torza (comit. Bacs) au declarat greva, cerând urcarea lefurilor. Primarul avea încă de pe timpul Mariei Tereziei o leafă anuală de 80 cor., iar jurații câte 30 cor.

Cinematografierea războiului independent. Din Brăila, se anunță, că eri dimineața au fost transportate la Măcin mai multe trupe din garnizoana locală, sub comanda unui ofițer superior din minister, în vederea reconstituirii cinematografice a războiului independent. Se va înscena și cinematografa la Măcin, trecerea Dunării.

Schimbare în mersul trenurilor. După cum anunță »E. P.« pe linia Teiuș — Arad — B. Pesta se va introduce o schimbare. Toate trenurile, cari până acum se întâlneau la Oraștie și Șibot, din prima Mai începând se vor întâlni la Piski, pentru ca și trenurile de pe liniile secundare Petrojeni și Hunedoară să poată avea legătură cu orice tren de pe linia principală.

Potopuri. De câteva zile statul Illinois din America e amenințat de potopuri. În urma multelor ploii răul Ohio a eșit din matcă, inundând mai multe comune. Tot astfel răul Missisipi amenință cu înnece statul New-York.

— Din Vestin (Moravia) se anunță: Din cauza ploilor răul Betsva a sursat prin mai multe locuri. O parte a comunei Iohanova se află sub apă. Imprejurimile spitalului din Vestin sunt cu totul acoperite de apă. Circulația

nie... scriu novele, schițe, fragmente și... mai ce?

D'apoi poezii, că doar n'ar scrie despre economia națională!

Sentimentalism berechet. Donchișot plânge disperat la ferestrele Dulcinei și cere intrare barămi pe horn, pe unde au liberă intrare și alte duhuri rele.

Lacrimile curg potop. Se înecă în ele toate cîmțirele cu toate mormintele și ferbințele lor brăzdează toate fețele cu ochi de sticlă.

Pealocurea întâlnim și lucruri bune, că doar nici dracu nu-l așa de negru, pă cum îl descrie omul.

În revista științifică Natura d-nul Dr. G. Proca are un început de studiu despre nemuritorul »Pasteur«. Așteptăm urmarea, pentru că să vorbim mai pe larg despre acest interesant studiu. D-nul Porucic remarcă lățirea științelor pozitive în Rusia, cari științe au fost și sunt în mare măsură sprijinite de țării Rusiei. Vorbește în mod elocvent despre rolul, pe care-l joacă femeia rusă pe tărâmul acestor științe, neuitând să facă mențiune și despre »celebra varșoviană Solodovskaia, măritată cu Curie și care a descoperit radiul«. — Femeia rusă mai mult ca ori care

alta își face datoria. Ea ia parte la toate mișcărilor sociale, cari însemnează un progres în Rusia. Ea e cap de știință, ea e poetă, ea e revoluționară, ea e nihilistă — ea e suflet plămădit dintr-o profundă înțelegere a unei chemări, de dragul căreia ea nu însemnează decât o jertfă a propriei sale persoane și a tuturor, cari luptă pentru realizarea acelei chemări ideale.

Mă gândesc la femeia română. Noi lucră suntem un popor oprimat ca și masa de heloți, cari ocupă pământul Rusiei și totuși femeia noastră e atât de comodă și atât de lipsită de înțelegerea mai adâncă a idealului, care ne înfrământă mințile. Ea crede, că cu o vorbire tărăgănată ținută la o oarecare adunare de fetițe sau cu o petrecere, la care scapără lucsul cel mai păgân — și-a făcut deplin datoria de, femeie română.

Mulți vorbiră despre femeia rusă și mulți scriu despre această ființă — minune, dar la noi cu toate astea exemplul non trahunt — căci doamna română (subiectul atator articole de fond) pe lângă alte nepăsări mai are și păcatul de a urla cetul — ca și cum parcă din adins ar vrea să dovedească, că »sunt fecloare de împărății!!!«

Zeno.

murilor a încetat. Apa crește în con-
uiu.

— Tot astfel Tisa — după cum
anunță din Szentes — amenință cu
esundare. Pârțile mai jos situate de pe
fârm sunt deja sub apă.

Tupeu. Redactorul »Lucașăruului«
dă nu știu pentru a căta oară, dovadă
de inurbanitate în obiceiuri, prin stilul
său nepieptenat și grosolan, cu care
tratează pe oamenii cari nu împărță-
șesc vederile d-sale. Iată cum erupe,
când de răspuns nu știe să răspundă la
întrebările cuviincioase și îndreptățite,
pe cari i le-a pus d-l I. Corbu în repe-
țite rânduri, mai în urmă în »Gazeta«.

»Ai face mai cuminte, dacă ți-ai
vedea în tăcere de meseria d-tale de
șolomonar și dacă te-ai lăsa de meseria
ingrată de-a impacienta lumea cu
scrisul d-tale de »fântar plicicos« scrie
în »P. red.« a »Lucașăruului«, la adresa
d-lui Corbu.

Adecă d-l I. Corbu, omul domol în
vorbe și atât de cuminte în scris, încât
a primit scrisori de recunoștință din
partea somităților științifice, ca Flam-
marion și alți astronomi englezi și ger-
mani, — pentru viziunea domnului Tă-
lăuanu e pur și simplu un »șolomonar«
și-un »fântar plicicos«. Natural și nici
că se putea altfel, când Aurel C. Popovici
e un nebun care pentru d-nu Tă-
lăuanu, »nu există«, când A. Vasida
e un »individ care trebuie scos în 24
de ceasuri din circulație«, când A. Bă-
seanu e un simplu colaborator, ca
oricare altul, etc.

Un cutremur de pământ s-a simțit
alături de la 7 oare 40 minute în Kec-
kemét, care a durat câteva secunde.
Populația temându-se de rețeterea
puternicului cutremur, care mai înainte
cu 3 sferturi de an nimicise aproape
întreg orașul, toată noaptea a petre-
cut-o vrahind.

Viscole mari împreunate cu ploii
și ninsoari se semnalează din mai multe
părți ale țării, cari au pricinuit mari
pagube, mai ales, în pometurii. Din
Cinci-biserici se anunță, că alaltaeri
vântul a suflat cu atâta furie, încât a
făcut aproape imposibilă circulația pe
străzi. Un vagon al unui tren de marfă,
ce plecase spre Dombóvár, a fost ridicat
și trântit de vânt, trăgând după el
încă alte 8 vagoane dintre cari mai
multe au fost sărămate.

Ganibal. Zilele trecute a fost are-
stat în capitala Franței, Individul Carros,
care omorase o fată. Ucigașul — după
cum se anunță din Paris — la inter-
ogatoriul a mărturisit, că deja de ani
de zile îl muncește un dor invingibil
de a mânca din carnea unei tinere fete.
Supus unui examen medical, medicii
sunt de părere, că pentru fapta-i nesocotită
nu poate fi tras la răspundere,
deoarece numitul suferă de alienație
mentală.

Revoluționarii armeni. Din Peters-
burg se anunță: După o pertractare de
două luni, senatul a adus verdictul în
chestia alianței revoluționare armenice.
Din 149 acuzați 4 au fost osândiți la
muncă silnică de 6 ani, 26 la surghiun,
24 la câte 2 ani închisoare de fortă-
reață, 1 la un an închisoare și 94 au
fost achitați.

O ciocnire sângeroasă a avut loc
Dumineca trecută între studențimea și
locuitorii din Braganza, cari de mult
timp trăiau în neînțelegeri unii cu alți.
Mai setoase de sânge au fost femeile
și fetele, cari au dat năvală cu pumnale
asupra studențimei. Numai miliția
a putut pune capăt luptei, căreia i-au
căzut victime 5 morți și 28 răniți.

O proastă glumă de 1 Aprilie, care
a avut urmări triste, și-a permis în Praga
un individ, rămas până acum necunos-
cut, față de un lucrător croitor. Lucră-
torul croitor a primit o telegramă, prin
care i se anunță că masa sa, care trăia
la țară ar fi murit. În același timp mama
lui primi și dănsa o telegramă, prin
care i se anunță că i-a murit fiul. Femeia
plecă imediat la oraș, pe când fiul plecă
la țară, la patul de moarte al
mamei sale. Când croitorul ajunse la
gară, zări, cu stupefacție, pe mama sa
care tocmai cobora dintr-un tren, ce so-
sise. La vederea acesteia lucrătorul în-
nebuni și amenință pe cei din jurul său
cu cuțitul. El fu transportat într-o casă
de nebuni. Autoritățile au deschis o
anchetă pentru a descoperi pe autorul
anonim al scrisorilor.

Inarmarea parizienilor. În urma
furoaselor crime, cari au îngrozit zilele
trecute Parisul, vânzarea revolverelor
a luat un avânt extra-ordinar. Oamenii
s-au hotărât să se înarmeze spre a-și
putea apăra viața în orice moment.
Ziarele pariziene, din anchetele făcute
pe la armurierii, trag concluziuni elo-
vente. De patru zile vânzarea armelor
de buzunar s'a înzecit: o casă, care în
vremuri normale vindea patru-cinci re-
volvere pe zi, astăzi desface 50—80
bucăți. Iar cumpărătorii nu se uită la
preț pentru că fiecare vrea o armă bună,
ca o garanție a siguranței sale.

Știri mărunte. La Sevastopol, din
cauza unui puternic viscol, s-a cufun-
dat o barcă de pescari. Cinci persoane,
cari se aflau în ea, s-au înecat.

— Într-o fabrică germană din
Modderfontein a explodat o cantitate
de dinamită de 10 tone. În urma ex-
ploziei un Alb și patru Negri și-au per-
dut viața, mai mulți au fost grav răniți.

— O puternică explozie a avut loc
în Wayul (America). Trei fabrici de
praf de pușcă au fost aruncate în aer.
Din întâmplare numai 2 vieți omenești
au căzut victimă, răniți însă au fost
mai mulți. Explozia s-a simțit în împre-
jurimi ca și un cutremur de pământ.

— Alaltaeri aviatorul Hamel și
pasagera Miss Davies, plecând la orele
9,35 dim. de la Hendon lângă Londra,
au sosit la Issy les Moulinaux la orele
6 seara, după ce au făcut două etape.

— Fetița de 4 ani Nagy Maria din
Kecskemét, în absența părinților, și-a
împușcat cu un revolver pe frățiorul de
6 luni care dormea în leagăn. Glonteile
i-a pătruns fruntea și a eșit prin ceafa
copilului.

Economii și grădinarii, din experiență,
cumpără semințele mai bucuros
dela Maulner și atunci când li se
oferă din alte părți cu preț mai ieftin.
Prin prețul ieftin țet cumpărătorul
se păgubește, fiind calitatea semin-
țelor mult mai inferioară.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Dela escuzlonștii noștri din Fiume
am primit cu posta de azi după amiază
următoarele rânduri:

Fiume 1 Aprilie seara.

Astăzi la amiază am vizitat
cu vaporul Abbazia. Marea a fost
agitată și aproape toți dintre noi
au suferit de boala de mare. Inapoi
la Fiume nu ne-am putut întoarce
cu vaporul din cauza furtunei și
astfel am fost siliți să facem un
drum de câteva oare pe jos prin
tină, vânt și ploaie până la Fiume.
Astăseară (Luni) nu plecăm mai
departe ci numai mâne, Marți, și
din cauza furtunei cu trenul la
Triest. Din cauza deteriorării liniei
telegrafice nu v'am putut aviza te-
legrafic. Dr. H. P.

Desvălirea portretului regretatu-
lui primar Franz Himesch s-a făcut
în ședința de azi a consiliului comunal
în mod solemn. După vorbirea prima-
rului Carol E. Schnell, care a apreciat
activitatea frumoasă a răposatului, s-a
desvălit portretul bine reușit al fostu-
lui primar Himesch. După actul desvă-
lirii, în decursul cărui membrii con-
siliului comunal s-au ridicat în picio-
are, au luat cuvântul d-nii Dr. Hans
Eder, Dr. Seel Béla și Ioan Lengner,
aducând elogii activității răposatului.
D-nul I. Lengner a relevat cu deose-
bite inima miloasă ce-a avut-o răpo-
satul față de populațiunea sărmană a
orașului.

Cu aceste ședința consiliului
comunal s-a închis. Mai amintim, că la
actul solemn al desvălirii au luat parte
și membrii familiei răposatului primar.

Ninge. Vântul puternic din zilele
din urmă a scăzut în mod simțitor
temperatura și ne-a adus — zăpadă.
Începând de ieri seară ninge și Brașo-
vul cu împrejurimile sale pitorești a
îmbrăcat haina lăunii. După toate pre-
semnele vom avea Paști albe.

Deteriorarea liniei telegrafice și
telefonice. Din cauza viforului de ieri
și alaltăieri, care a bătut în întreaga
țară, legătura telegrafică și telefonică
cu Budapesta deteriorându-se, încă n-a
fost restabilită.

La expoziția regnicolă de vite,
care se va ține în zilele de 16, 17 și
18 Mai în Brașov vor fi reprezentate
rase de vite din toate părțile țării. O
interesantă atracție va forma și secția
mașinelor agricole, la care participă și
firme din străinătate. Precum suntem
informați, se manifestă un viu interes
față de această expoziție, care promite
o reușită frumoasă.

Ministrul ung. de agricultură a
acordat școlii agronomice săsești din
Feldioara un ajutor de 2700 cor. și a-
nume: 1200 cor. pentru susținerea școlii,
iar 1500 pentru burse.

În comuna Măleruș s-a constatat
un caz de turbă. Din cauza aceasta s-a
dispus carantina pentru câni pe timp
de 40 de zile.

Pentru masa studenților români
din Brașov s-a mai făcut următoarea
contribuție: D-l A. Coleșiu farmacist în
Focșani 100 cor.

Primească marinimosul donatorsin-
cerile noastre multumite. — Direcțiunea
școlilor medii gr. or. rom. din Brașov.

Azi și în fiecare zi concertează în
cafeneaua »Drechsler — urmaș« de aici,
Albert Roth, solist și primă și fratele
lui Wilhelm, virtuos în »stărogatō« cu
întreaga lor capelă de muzică.

Sibila timpului prezent. A sosit
în Brașov și face producții vestita Er-
zsike, cetitoare de gânduri. Ea spune
ori și cui când s-a născut, de câți ani
este, câți băieți are, cât mai trăiește
etc. cum și toate secretele. Erzsike a
avut pretutindenea succesele cele mai
excelente. Producțiile se dau toată ziua,
lângă Apollo-Bioscop. Intrarea de per-
soană 50 fl. — 1-2

Litere, arte și științe.

Un Pompei american.

Profesorul William Niven, membru
al Academiei de științe din New-York
a descoperit, în Mexic un oraș, care
seamănă cu Pompei. Ca și acesta orașul
mexican a fost acoperit de lavă. El e
situat în valea Texcoco. Asemănă-
rea acestui oraș cu Pompei este uimi-
toare. A fost găsit la câțiva metri a-
dâncime sub un teren vulcanic.

Casele erau construite din cără-
midă. E foarte interesantă una dintre
casele acestea. În jurul ei sunt mul-
time de oseminte omenești, cari sunt
aproape pulverizate din pricina lavei
ferbinte. Casa aceasta trebuie să fi fost
un atelier de turbătorie. Înăuntru
s'au găsit o mulțime de tipare în care
turnau bratoarele și alte obiecte scumpe
de aur, de argint și aramă.

O cantitate însemnată din aceste
metale se află și ea acolo, atestând
presupunerea profesorului Niven.

Acetele tipare, cum și obiectele
găsite uu seamănă de loc cu celelate
lucruri găsite în America. E vorba de
un fel de artă antică având asemănare
mai mult cu arta asiatică.

Tot acolo se găsesse gravuri, cari
se pot compara cu anumite capete să-
pate pe obiectele din Egipt, obiecte,
cari datează din vremea celor mai de
seamă dinastii de faraoni.

Altele, însă, seamănă foarte bine
cu desemele din arta chineză și ja-
poneză.

În altele se recunosc figuri de
chipuri ale zeilor Indiei, ori cu acele
ale Ainos; multe au o fizionomie ara-
bă. Aceste curiozități etnografice dau
foarte mult de lucru arheologilor, cari
nu știu cum să le explice (prezența în
Mexic, sub acest atelier s'a găsit un
mormânt. Cel îngropat acolo se vede
foarte bine că a fost ucis, căci li stă
până azi o secure de aramă înfiptă în
cap. În jurul mormântului erau o sută
douăzeci și cinci de figurine de pământ.

Ele reprezintă felurite zeițăți, de al
cărui rost nu știe însă nimeni nimic.
Se presupune că ar fi zeițăți. Unele
din aceste figurine au picioarele în-
crucișate ca Budha, altele seamănă cu
figurinele dela Ninive; unele au capete,
cari ar părea semitice.

Acetele statue denotă un grad de
civilizație înaltă, judecând după arta,
cu care sunt lucrate. Ele constituiesc o
prețioasă descoperire arheologică.

Zidurile, cari înconjură acest mormânt
sunt pictate. Pictura, grație prevederii
pe care a avut-o acela, care a constru-
it-o, acoperindu-o cu un strat de ceară,
a fost conservată cât se poate de bine.
Ea reprezintă ocupațiile proprietarului;
cu alte cuvinte este un fel de poveste
a vieții celui ce a fost înmormântat
acolo. Profesorul Niven crede că acest
oraș din vremea când înflorea în Asia
cetatea Ninive. El crede într-o legătură
între Asia și America. Altfel n'ar fi fo-
sibilă o influență culturală atât de
pronunțată. Oricum aceste descoperi-
de dau mult de lucru arheologilor și et-
nologilor. M.

Serbările dela Flaj.

S'a dat la tipar și va apă-
rece: Serbările dela Flaj — o pagină
de despărțământul XI Flaj
— publicată
al »Asocia-

Poate nici când, noi
dincoace nu am avut parte
nic mai frumoasă decât cum
moasele serbări culturale
s'au desfășurat, în toamna
la Flaj, din prilejul adună-
și a jubileului semicentens-
țiunii pentru literatura ro-
mână a poporului român. Va
uitată, în sufletul celor
Flaj, în zilele din urmă al-
1911, amintirea atator mo-
tate, de glorie și triumf
momente a căror simplă
să bată mai repede și ma-
inima noastră. Jubileul sem-
Astrei, adunarea anuală a
teatru, participarea tuturor
noștri, splendidele discursuri
tări rostite, convoiul etnogra-
Românii de
de un praz-
a fost fru-
națională, ce
anului trecut,
rui generale
ar al Asocia-
rămană și cu-
rămăne ne-
ce a fost la
a lui August
nente de înăl-
sufletesc, —
pomenire face
și cu putere
centenar al
iondulei de
arhierilor
și cuvân-
și, Vlaicu,

»Mănăstirea Argeșului«, Expoziția isto-
ric-culturală, lumea imensă și distinsă
ce s'a întrunit cu acel prilej la Blaj
etc. etc. constituie, în acest splendid
ensamblu, o pagină din celea mai glo-
rioase a istoriei noastre culturale și
naționale, pagină ce abia se va mai re-
peta, poate, după câteva zeci de ani, de
acum înainte.

A fixa aceste momente, trecute
poate prea repede pe dinaintea ochilor
celor ce au fost în acelea zile la Blaj, a
da o icoană limpede și completă a a-
celor zile, pentru cei cari nu au putut
fi de față, a păstra, pe seama viitorului,
adunat într'un mănunchiu, cease până
azi era risipit în coloape efemere de
ziare și reviste — iată ceea ce a în-
demnat despărțământul Blaj al »Asocia-
țiunii« să încredințeze pe câți-va
oameni ca să îngrijească mai întâiu de e
o cronică completă a serbărilor, și apoi
să adune la un loc și să aranjeze, în
chip potrivit, tot ce s'a vorbit și s'a
scris cu prilejul și din prilejul acestor
serbări.

Când scriem acestea șire, se tipă-
resc, în Tipografia seminarului teologie
din Blaj, ultimele coale din »Serbările
dela Blaj« și îndată după serbătorile și
învieri cartea va putea fi pusă în mâinile
publicului românesc.

Volumul va avea aproape 400 de
pagini, format 8 pe hârtie veină. Co-
perta va avea o încadrătură cu mot ve-
decorativa românești, lucrată de picto-
rul profesor Flaviu C. Domaș, iar în
text sunt presărate peste 30 de ilus-
trații alese, cu vederi dela serbări, a
cărui clișee s'a lucrat, anume pentru
aceasta carte, la Angerer și Göschel în
Viena. Prețul volumului broșat este
fixat cu 3 cor. pentru Austro-Ungaria
(4 lei pentru România) plus 30 bani
porto postal (55 bani pentru espediția
recomandată).

Reproducem aci, pentru orientarea
publicului românesc, cuprinsul cărții,
adaugând și numele celor ce au în-
grijit și colaborat, în chip activ, la pu-
blicarea ei. Numele domnilor: Al. Ciura,
Dr. V. Macaveiu, Dr. A. Nicolescu, Gavr.
Precup, Dr. O. Prie și Dr. I. Rațiu pre-
zintă garanție suficientă și pentru forma
literară impecabilă a acestei scrieri,
menite să fie un monument istoric și
literar al serbărilor dela Blaj!

Comande, bani ori scrisori să se
adreseze Domnului Ioan Fodor profesor
Blaj—Balázsfalva (Ungaria), unul din
foștii casari ai serbărilor!

Cuprinsul. Din cuprinsul vast al
cărții remarcăm titlul capitolelor: Pre-
gătiri. Salutul presei. Preziua serbărilor.
Ziua primă. Ziua a doua. Ziua a treia.
Articole, discursuri, cuvântări etc. Co-
ferențe. Conductul etnografic. Vite.
Prestații artistice. Expoziția. Impresii,
momente, ocuri, voci de presă. Epilog.
O listă de prenumerași stă des-
chisă și la redacția foalei noastre!

Mișcarea feministă.

Revista »American« Westerna Wo-
men Voter publică următoarele date
interesante asupra mișcării feminine.
Numărul total al femeilor din toate
statele, cari se bucură sub o formă sau
15.514.6 Jdrepturi electorale, se ridică la
100.000.49 pe când acum 50 ani numai
1) femei aveau aceste drepturi.

vând în 6 orașe ale Statelor Unite a-
pot peste 100.000 locuitori, femeile
nur să ocupe orice funcțiune. Iată și
în nele acelor orașe: Beattie și Spokane
r. statul Washington, Denver (Colo-
rado), Oakland, Los-Angeles și San
Francisco (California).

Doamna Chappmann-Catt, preșe-
dinta ligii internaționale pentru dreptu-
țile femeilor, a întreprins încă acum
câțiva ani un turneu spre a face pro-
pagandă în această direcție. Sunt indici
că această propagandă va avea în Egipt
un succes extraordinar. În urma con-
ferințelor și discursurilor înflăcărâte ale
doamnei Catt, femeile egiptene au ho-
rât să înființeze o ligă națională.
e va duce lupta pentru drepturile
electorale ale femeilor. Comitetul cen-
tral se va stabili la Cairo.

Doamna Catt își va urma turneul
prin India, Japonia și China, de unde
se va înapoi în America.

La Universitățile din Statele-Unite
ale Americi de nord sunt înscrise 40
tinere femei chineze. Toate studiază
medicina. Înscrerea s'a făcut prin in-
termediul primei doctoresse chineze
Yamai Kin, directoarea spitalului de
femei dela Tientsin, care a creat
acolo o școală pentru tinerele femei
chineze, cari vor să îmbrățișeze cariera
de infirmieră.

În Belgia se proiectează înființarea
unui jurnal pentru femei, care va apare
la Liège, urmând a apăra în special
interesele muncitorilor dela fabricile de
dantele din Flandra.

Femeile din Canada au înaintat
guvernului o petiție cerând să se înles-
nească femeilor participarea la munca
agricolă. Până acum guvernul din Cana-
da a distribuit numai la bărbați te-
renuri pentru ferme. Astfel dintre cei

opt copii ai unui farmer, numai cei
patru băieți au primit terenuri dela
stat, cu toate că și cele patru fete erau
obișnuite cu munca câmpului.

Femeile americane desfășoară în
genere o activitate întinsă pe terenul
agricultoriei, obținând rezultate foarte
îmbucurătoare. Din Anglia emigrează o
mulțime de femei în Canada, unde își
câștigă pâinea zilnică prin munca a-
gricolă.

Teatru, concerte și petreceri.

Corul bisericesc gr-cat. din Feldru
invită la serata muzicală împreună cu
teatru și urmată de dans, care se va
aranja Luni, în 8 April st. n. 1912 a
II-a zi de s. Paști în sala școlii con-
fesionale. Venitul curat e destinat în
favorul școlii din loc.

Programul: Puișorul, de I. Costi-
nescu, cor mixt. Un dor, de H. Heine,
cor mixt. Frații Jderi, poezie de V. A-
lexandri, decl. Cântec popular, de E.
Ștefănuțiu, cor mixt. Dormi în pace,
poezie de Al. Vlăhuță, decl. Mân-
druliță, de G. Dima, cor mixt. Tacii băr-
bate, de E. Ștefănuțiu, cor mixt cu soli
de sopră și tenor. Stan covrigariul, de V.
Alexandri. Hora Oltului, de C. M. Cor-
donean, cor mixt. Musca, monolog trad.
de Seb. Bornemissela. Răsănetul văilor,
de A. Popovici, cor mixt. Dela nord la
sud, comedie într'un act, de Z. Bărsan
Dans.

Inteligența română din Țințari.
Invită la producțiunea muzicală-teatrală
împreună cu dans ce o va aranja
Luni în 26 Martie (8 April) 1912 (a 2-a
zi de Paști) în sala cea mare a biroului
comunal din loc. Venitul curat este des-
tinat pentru scopuri filantropice.

Programul: Horă: măi voinicie
măi Române, cor mixt de N. Oancea.
Declamațiune. Peste deal, cor mixt cu
soli de I. Vidu. Cinematograful, co-
medie într'un act de D. Boșca. Răsăne-
tul ardealului, cor mixt cu soli de I.
Vidu. Teatru. O sămbătă necroasă
pleasă populară în 4 acte de I. V. După
producțiune urmează dans până'n zori
de zi.

Corul bisericesc din Băsești invită
la producțiunea teatrală-muzicală ur-
mată de joc, carea se va ar. în sală
școlii gr-cat. [rom. al loc în 14 Ap v
st. n. în fațurii corului bisericesc.

Program: V. Alecsandri: Herăcu
Băceglul. Monolog comic. T. Krause:
Muzicanții de la Praga. Cor bərb. E.
Suci: Au plecat la țarg de vite. Dia-
log comic. Vidu-Popovici: Răsănetul
Ardealului, cor bərb. V. Alecsandri:
Florin și Florica operetă într'un act. Joc.

Societatea sodalilor români din
Brașov invită la producțiunea teatrală-
muzicală împreună cu dans, ce se va
aranja Luni în 26 Martie st. v. 1912
(a doua zi de Paști) în sala hotelului
»Central« Nr. 1. Începutul precis la 7 1/2
ore seara. Prețul de intrare: de per-
soană cor. 1.40. În program sunt luate
coruri, piese muzicale executate de fan-
fara »Luminii«, declamațiuni și come-
diile în câte-un act de Z. Bărsan. Câ-
nele și pisica și Capriciul unui tată.

În Săliște. Corpul învățătoresc
dela școala gr. or. rom. din Săliște,
Luni, în 26 Martie v. 1912 (a doua zi
de Paști), aranjează în sala festivă a
școlii petrecere cu joc. Începutul la
8 oare seara. Prețul de intrare de per-
soană 1 cor. Venitul curat e destinat
fondului de excursiuni școlare.

ULTIME ȘTIRI.

Venezia. 4 Aprilie (12 oare
20 m.). Am sosit ieri sănătoși aici
cu trenul, marea fiind foarte agi-
tată. — Dr. Blaga.

Constantinopol. 4 Aprilie. Con-
siliul de miniștri turci s'a ocupat
eri cu două proiecte de pace, ce
ii s'au prezentat în mod neoficial
de câțiva ambasadorii ai statelor
streine, fără însă a decide în merit.
În primul proiect se prevede ca
Italia să renunțe la Tripolitania
sau la Cireneica, în al doilea pro-
iect Italia e invitată să se mulță-
mească cu teritoriul litoral ocupat
până acuma de trupele italiene.

POSTA REDACȚIEI.

Eudimion. Nu lovește măsura. Mai
încoace.

Turda. Să trăiască! Mergă un mie
pachet. Serbători fericite.

Proprietar:

Țip. A. Mureșianu: Branisco și Comp.

Redactor responsabil:

Ioan Brotea.

PAȘTILE.

Adaus la numărul de Paști al „Gazetei Transilvaniei“.

In preajma sfintei Invieri.

Vesel reînvie întreagă natura din amorțea celor câteva luni. Privesc din prag... Cele dintâi raze ale soarelui se arată surzitoare de după culmea dealului din apropiere. Pământul s'a priment ca 'n semn de praznic mare. În locul înghețatului veșmânt s'a împodobit cu mândre flori, presărate printre fragedele firicele de iarbă verde. O vie mișcare se simte pretutindeni. Printre crângile abia înmugurite ale pomilor din grădina câteva cântărețe ale neamului intraripat se iau la întrecere. Trilurile lor răsfățate și pline de viață înviorează. Deasupra, pe copcii casei veseli de bun sosir dăruie solii primăverii, „cuvioasele mace“ rânduie; iar zumzetul zgomez al albinelor harnice gospodărește în isonul...

Peste arăturile proaspete valuri de căldură tremură în băta razelor. O ciocărie se înalță în spațiu și oprindu-se deodată în la plutește cu ochii pironiți pe fața de făt frumos a soarelui și-i cântă povestea dragostei sale vechi. În albul albastru al cerului plutește maiestos și mândru de poziția sa oună între semeni, bătrânul vânt, stăpân al văzduhurilor....

O zi numai de despărțire de cel mai vesel praznic, de praznuirea Invierii... O țărancă îmbrobodită cu frumos ștergar alb trece zoriță pe la poartă. Micuțul olofan cu părul blond și creș, desult și 'n lunga lui cămășuță albă, așa se mai ține de șorțul mamei sal grabă:

»Mamă! așa că poimâne înroșim ouă și nu mai zicem bună ziua? O zis nenea că atunci zicem Cristos a înviat...»

Linieștea din zori se schimbă în zgomot. Ulița lăbale de lume. Grupuri de copii esculți și-n capul gol pornesc a se joacă. Și larma lor e plină de bucurie. Bărbați și femei cu mișcări vicioase cu glasul mai pronunțat ca altădată trec în sus și 'n jos veseli și gubiți. În trecut se agraiește cu cante vesele și sufletul tuturor e vijit par'că de sosirea Paștilor.

Gospodărele și-au spoit cu alb casele de lăun și-acum se uită jur împrejur nășă, dacă mai e ceva

de făcut. Masa, scaunele cu razim în formă de troa și cuierile de lemn încrestate cu măiestrie le-au spălat, ochiurile ferștrilor sunt curate ca cleștarul, iar copiii au toți cele de hășă: pălării nouă, opinci și haine curate.

Și sufletul tuturor, întreagă firea aș'aptă pregătită și e plină de bucurie...

În preajma sfintei Invieri... Cămos înviază din morți și natura predată așteaptă praznuirea acestei săvârșite minuni. Cristos săvârșește învierea omenimei și aceasta veselă îl praznuiește în haine de sărbătoare...

Dar' sufletul deodată mi-l străbate un simțământ trist și dureros...

Peste o zi se va praznuir Invierea Domnului. În miez de noapte toaca de oțel și clopotele vor chema mulțimea la rugă. Valuri de lume cu făclii aprinse vor alerga cu bucurie să praznuiască sărbătoarea sărbătorilor. Vor asculta toți cu sfântă evlavie cântările de preamărire. Vor cânta toți, va cânta biserica întreagă. În cimiter vor bubui treasuri și buhuitul va alerga în depărtări să vestească minunea Invierii. Și părintele încărunit în slujbă se va sui pe amvon. Glasul lui va fi mai vesel și mai hotărât ca altădată. Va începe cu „Cristos a înviat“ și lumea se va întrece să-i răspundă. Va tălcui poporului însemnătatea praznicului... săvârșirea mântuirii. Lumea va asculta zmerită și cuprinsă de sfinți flori adevărate spuse. Va lăcrima, când părintele va istorisi patimile îndurate de Cristos și va fi cuprinsă de un puternic simțământ de dragoste și recunoștință față de El.

Vor lua apoi din Paștile pregătite din pâne și vin. Și spre ziua... se vor întoarce. Pe uliți un nou salut va înveseli pe toți: „Cristos a înviat“.

Dar' sufletul mi-e trist. Ei se vor întoarce, isprăvind praznuirea. Sufletul lor însă va rămânea acelaș. Doar trupul numai s'a priment cu îmbrăcăminte nouă, sufletul însă a rămas cel vechiu. În el nu s'a făcut primenire. Oamenii vor rămânea aceeaș. Aceleași patimi și porniri vor fi izvorul faptelor lor.

„Cristos a înviat“ și natura par'că conștie de aceasta s'a schimbat. Veșmânt nou o împodobește. Vieață și dor de vieață e în sânul ei

Ea praznuiește sincer. Viează. Iar sufletul omenesc e acelaș, mort. Bogăția lui e patimă și îmbrăcăminte lui: buruienii otrăvicioase. În el nu s'a făcut schimbare. În locul buruienilor n'au încolțit flori. El nu praznuiește sincer Invierea Domnului. Nu, căci este mort... iar' viu va fi atunci când va viea lui Dzeu.

Când omul asemenea lui Cristos va învia, când se va trezi din moartea sufletească și când învingând puterea patimei va călca pe urmele lui Cristos, atunci va praznuir cu adevărat Invierea Lui. Atunci, numai atunci va fi sufletul lui îmbrăcat în haină veselă, de sărbătoare. În locul buruienilor vor fi atunci flori și în locul patimei se va sălășlui dragostea evanghelică, acel simțământ ceresc, prin care a săvârșit Cristos mântuirea.

Oare când se vor ivi zorile acestei mult așteptate *invieri*?!
P. C. D.

Illustrare.

Cei tari și-ascund durerile și plânsul și-și vindecă în taină orice rană... Auzi, auzi tu inimă sărmană...

Cei tari și-ascund durerile și plânsul!

Ce caută suspinu'n câmp de lupț?

Nu-și face loc tăiușul de dozeană?

Auzi, auzi tu inimă sărmană

Ce caută suspinu'n câmp de lupț?!

Inebuniră'n țară căpădunii

I-a 'neburit nesașiul de prigoană!

Fii trează de-astăzi inimă sărmană

Că 'neburiră 'n țară căpădunii!

E a femeii lacrima și jalea

Cei orbi și schilozi cer la porți pomani!

Ascultă-mă tu inimă sărmană,

E a femeii lacrima și jalea!!

Cei tari și-ascund durerile și plânsul

Și-și vindecă în taină orice rană,

Auzi... auzi tu inimă sărmană!

Cei tari și-ascund durerile și plânsul!!

A. Cotruș.

Nu te juca cu focul.

— Schiță. —

Era într'o dup' amiază frumoasă de Mai, — începu amicul nostru boerul Vasile să ne povestească. — când atras de razele calde ale soarelui, eșsem din casă și apucaii pe nimerite în susul străzii. Simțeam prin toți porii corpului meu acea fericire liniștită, care ne îndulcește uneori atât de mult vieața. Mergeam a lene contemplând instinctiv desfășurarea vieții din jurul meu, când o undă căldică de aer îmi aduse câteva accente dintr'o melodie cunoscută. Ascultai cu atențiune și mă convinsesei, că dinspre parcul orașului se aude muzica. Mă îndreptai într'acolo. Din când în când câte-o boare parfumată venia să-mi îmbete simțurile îndemnându-mă să-mi zoresc pașii. Ajuns în parc, apucaii pe o alee, cu gândul să ajung-mai aproape de muzică. Pe o bancă ceva mai departe de cărarea principală ședea o damă părănd foarte absorbită în lectura unei cărți. Fața nu i-o puteam vedea, căci era la adăpostul umbrelei, ce o ținea deschisă înaintea sa, ceva îmi spunea însă, — dar mai ales rochia, — că nu putea fi altceva decât d-șoara Silvia, o cunoștință foarte draguță. Îndemnat de această convingere, mă apropiai de banca pe care ședea. Deși prundișul cărării scărția sub talpa ghetelor, dânsa părea a nu observa prezența mea. Tușii ceva mai târziu și iată că manevra mea reuși, căci dânsa își ridică ochii din cartea ce o ținea deschisă pe genunchi. Nu era însă d-șoara Silvia, ci o străină, care însă nu era mai puțin frumoasă și atrăgătoare.

— D-ta ești d-le Vasile? Când ai sosit? — mă agrăi dânsa veselă cu fața înbușorată.

— Scuzăți d-șoară dar...

— A, da e drept, că ași avea pricină de a mă supăra pe d-ta, căci nu ai avut răbdare să aștepti răspunsul, ce-ți promiseseam, ci ai venit în persoană ca să-l afli. Dar ia 'n spune când ai sosit?

— Tocmai în acest moment, — încercai eu să improvizez.

— Și cum se face, că n'ai așteptat răspunsul în scris la cererea d-tale?

— Crede-mă d-șoară, — urmai fără se clipească, — n'am mai putut să aștept. Mă mistuia nerăbdarea. Dar nu e oare mai bine așa?

— Nu, nu! Și ca să te pedepsesc, află, că nu vei primi răspunsul dorit de d-ta în grabă, — zise frumoasa mea necunoscută șiret.

Ce era să răspund? Imi închipuiam eu, că nu poate fi vorba decât de un singur lucru. Să mai stăruir să-l află? Dar asta ar însemna să duc prea departe gluma. Și simțul meu de echitate îmi spunea: »Destul, scoate-ți pălăria, cere-ți scuze ca un om bine cre-

scut, explicând fetei despre ce e vorba și te retrage!« Evident, că așa ar fi trebuit să fac. Nu mă lăsa însă inima, căci prea era fermecătoare necunoscuta, prea îi aducea fața cu floarea ciresului, prea... în sfârșit ce se mai întind vorba? Am rămas.

— Dar d-șoară, — zisei simulând o durere grăitoare, — cum poți fi atât de nemiloasă să mă mai torturezi, când ști cu cât dor, cu cât foc am alergat până aici ca să află din însași gurița d-tale răspunsul la epistola mea. — Încă vorbind, observai în cartea cu scoarțe roșii capul unei epistole: »Dragă Viorică!« și ca să află harem cine și de unde sunt, mă hotărâi să mă folosesc de o apucătură ca să ajung în posesiunea epistolei.

La rugarea mea predată pe un ton atât de duos, frumoasa necunoscută, despre carea știam numai că se numește Viorică, se roși până la rădăcina părului și nebănuind vicleșia ce se ascunde după cuvintele duioase, îmi răspunse:

— Fie. Vei afla deseară.

— Tot în acest loc? — o întrebai eu cu bucurie prefăcută.

— Tot.

— Mai păstrezi încă epistola mea d-șoară Viorică?

— Se înțelege că o păstrez? Pentru ce mă întrebî?

— E la d-ta? Te rog să mi-o dai pentru un moment!

— Ce, nu cumva crezi că vei afla și răspunsul tot în ea? zise dânsa zimbând șiret.

— Oh nu! Voi încerca să rabd până deseară. Voesc numai să află, dacă am subscris cu numele întreg sau numai cu cel de botez?

— Se poate se fi uitat? N'ai subscris'o de fel! — spuse dânsa răsând zglobie. — De altfel, poștește!

Luai epistola și prefăcându-mă grav o cetii repede pe amândouă laturile până la subscriere, care suna: Vasile Bunea. Afiai mai departe că sunt de loc din Bitolia, unde sunt proprietarul unei firme mari de negoț și am cerut mâna d-șoarei Viorică Crețu din Arad. Așa! Acuma puteam răsflia mai ușurat. Nu mă mai întrebam la ce a decă am aflat toate acestea? Ce am de gând? Imi plăcea situația asta de impromptu! D-șoara era fermecătoare, tânără ca o rouă! Mai mult nici nu doriam!

— Ei la ce te gândești! Te-ai convins, că n'ai subscris epistola? — mă întrebă dânsa cu un zimbet dragă-iaș și rumenă de șifal. — Dar acum te rog să-mi dai epistola îndărăt, căci e a mea.

— Ai dreptate d-șoară Viorică, — răspunsei eu cu căldură, — sunt cam distras de felul meu. Dar asta numai ce privește amănuntele, cât pentru lucrul principal mai mult decât oricând

du-ne cântul trist al vieții celei mal deșerte, sau urlăm urletul fioros al neburilor, rotindu-ne ca furnicile 'nspăimântate, când omul tiran le dripește furnicariul. — dar nu vedem, nu vrem să vedem brăul de fier ce ne zăvoarește, ne strînge dureros și care-n îndărjirea lui rece par'că ne-ar zice cu'n dispreț de ghiață: »pân'aci!«

Da, da... numai ea ne rămâne și ce cuminte-ar fi împăcarea noastră lină și resemnată!

Hotarul vrerilor și putințelor noastre e fixat cu miliarde de veacuri mai dinainte și 'n mîntea mea e lămurit rostul microscopică zoale ce trebuie să umple vieața noastră: mișcare menită s'alunge uritul mai îngrozitor decât durerea!

Dar eu nu-i contrazic și cine l-ar putea opri? Deci bucurie-se, o bucurie-se din plinul sufletului lor mărut, cei ce nu 'ntrezăresc nimic, orbi și surzii acestei vieți, eternii copii cu duhul senin, învălit în haina naivei minciuni, care-i farmecă și-i oțelește spre luptă deșartă!

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

Povestea Indoelii.

Miezul tomvrie.

O zi călăd moale, plină de melancolie ca amintirea unei iubiri trecute...

La aer lăbale la aer, căci tot ce e viu, fuge azi o umbra odăilor, s'apuce cât mai cură sub raza de soare!

Din fiaca unghier ascuns al New-Yorkului, uritl înădușit de fumul negru al fabricii, țîșnesc isvoa ale viei ale vieții, locuind se într'o revărsare largă... par'că să de sfârșit. Pe orice cărare își pășăderea, zărești neastămpărul și înarea de-a trăi, de-a se mișca, de-a răsă sub cerul slobod... e un adevărat pop lumea care a eșit azi la plimbare.

Impas de polul omenesc ce cutopește de zeci de ani Central-Park-ul amenințându-l cunecul, — mă pomenesc c'am pornit în neștiire și... mă duc cu valul. Ce? Nu știu. N'am nici o țintă.

Ce zi minuna să n'o dai pe-o vecinicie!

În tresăltarea moală a sinului, firea și doinește 'nvină, ruga molcomă și sfântă ca pac Foli plămâni-

lor însetați sug cu 'nțetire miresmele văzduhului, ce-ți adapă coșul și miroșul, îmbătându-te. Cu fiecare pas ce-l faci, simți tot mai lămurit prefacerea ce-ți-o hărăzește răsflarea adâncă, ce par'că te 'nnoește, te 'ntinereste.

Un dor nedeslușit, un profund simț de cucernicie te cuprinde 'n stăpânirea lui. Il recunoști... se 'ntoarce 'n fiecare zi dulce de toamnă: o undă proaspătă care încearcă să primească apele stătute ale sufletului tău, ce 'ncepe și el să moară de cum cad frunzele galbene.

O... și cum mi-ași tăvăli și eu cuprins de tihnă, de-o lăcomie leneșă toate simțurile mele ostenite, în unda asta de învioreare!

Dar n'am răgazul, n'am liniștea, n'am multumirea de care au parte atâtea milioane de bipede, învălitate în pielea lor rumenă, de dobitoace sănătoase. Nu, eu n'am iertare!

Din nou sunt mucenicul chinuit al gândului, care mă ia, mă duce, mă poartă și mă frământă de istov.

O clipă, abia una pot să-i mai fur din când în când, ș'apoi reiau aceeaș cărare neisprăvită, rămân acelaș călător surghiunit de puterea tirană și neiertătoare a gândului, drumețul în veci ostentit, ce nu cunoaște hodina.

Pe somne, asta e ursita unora!

Ci oricât ași fi sluga alergată, robul plecat al acestui tiran, eu totuși simt răsplata necontenitei goane, căci împărăția cea fără de hotare a gândului, e încărcată cu atâtea podoabe și plină de atâtea farmec, iar supușii călătorii prin această țară, au câte-odată bucurii așa de sfinte, încât tomuții regi pământeni nu și-le-ar putea cumpăra cu toate comorile lor.

A gândi! O, farmec mai scump decât belșugul tuturor avuțiilor ce s'ar putea închidui!

Și mă gândesc... ce lumină-i, ce bine e azi, când răd de eri l-am uitat, iar întunerecul zilei de mâine e 'ndepărtat și n'are putere să-mi umbrească înșenina ceașului ce-l trăsesc. Și mă gândesc, cât de ispititoare-i plămuită viața clipei ce nu s'a 'ncheiat încă și cât de dulci, de amăgitoare-s unele copilăriile, pe cari le plămădim în cărca acestui fricel de praf rotind în hăul înspăimântător de mare... globurel de tînă, ce ca mâine sleit va fi de puterile zămislierei, pustiu va fi și de poezie și de proză și de creditori și de debitori. — răsunând prelung ce o sferă goală și 'nșoțit fiind doar de vaierul cromatic al viforelor ghițoase, ultimele călăuze sinistre cari îl vor întovărăși 'n drumul uitării de veci.

...Dar, ce va să 'nsemne un fir stâns ce se prăbușește 'n înfinit, când

te rog iată, așa, — și-mi înpreună mâinile ca spre rugăciune, — să nu mă lași pradă chinului până deseară, ci să te înduri și să-mi dai încă acuma răspunsul. Sunt un biet păcătos, care așteaptă de pe buzele d-tale cuvântul mântuitor sau osânditor. Albi milă deci cu mine! — Vorbiam cu căldură, stăpânit de emoțiune, cuvintele-mi năvăleau ca dintr'un izvor, fără să le caut. — pe buze. Dânsa mă privia zimbînd drăgălaș.

— Ei acuma fi cuminte d-le Vasile și te mulțumește cu ceea-ce ai auzit. Afli că în momentul când te-am văzut, aveam de gând să te pedepesc mai aspru, însă... însă... mi-a fost milă, sfârși dânsa ascunzându-și rușinoasă fața în carte, — Apropoi! Și că mama e ceva cam suferindă și i-ai face mare plăcere să i-ai azi un cîai la noi?!

— Cu cea mai mare plăcere d-soară Viorică. — La câte oare?

— La 4.

Altă belea! Cum se află acuma unde stau dânsese, dacă e vorba să urmez a-mi juca și mai departe rolul, la ceea-ce aveam cea mai mare plăcere! Presimțeam eu, că mă așteaptă ceva foarte, foarte plăcut!... Vorba era numai cum să ies și de data asta din impas?

— Altă poznă d-soară Viorică, — spusei simulând o disperare comică, — înzădar mă muncesc să-mi aduc aminte de numele străzii, unde stați, căci nu pot! I-mi stă pe vârful limbii... Mai... iam... Au... Tiii!... cap!!

— Ia' las' nu te mai munci în deșert, că-ți ajut eu, — zise hohotind frumoasa mea fără se bănuia că cursa în care căzușe și glasul ei argintiu tremura ca cristalul fin, — strada Forray Nr...

— ...15 zisei eu într'un noroc

— Ei nu! ci 11. — Ah dar scuză te rog necuviința mea, că am fost atât de veselă, cum era însă să nu răd, când văd ce renghiri îți joacă memoria. Așa, că nu te-ai supărat pe mine? — zise dânsa rugător.

— Oh, dar de unde d-soară. Din contră mă bucur, că am fost atât de fericit să te înveselesc, când tocmai aveam motiv să mă tem de dreapta d-tale supărare!

— Nu uita deci: Forray 11 și la 4 oare. Acum la revedere! și-mi întinse prietenește mîna-și albă și moale, pe care eu depusei o sărutare ferbinte. Incurată își retrase mîna, din ochi nu ceteam însă supărare la despărțire, mai dragă!... Ce vreți cu omul la 25 de ani?!

Apucai calea către hotelul meu frământându-mă cu gândurile. Vorbă să fie de uitat! De unde la început mă lăsa răpît mai mult de impresia momentului în aventura, ce-mi părea cel mult interesantă, acuma făcui constatarea, că nici nu mă mai puteam gândi la altceva. Nu îndrăzneam însă nici acuma să-mi pun franc întrebarea: »Ce vreau?« Ci asemenea unui delivent viclean mă furșam dinaintea acestui gând, zicându-mi, că nu e vorba decât de-o aventură nevinovată. Eram însă în același timp hotărât să nu mă dau înapoi. Ajungând la hotelul unde stam, îmi făcui toaleta de gală și pregătindu-mă în gând pentru orice eventualitate, coborâi scările din stradă. Mai aveam o jumătate bună de oară. După ce mai parcursei câteva străzi omorânde timpului, la ora fixată de frumoasa mea, eram în salonul doamnei văduve Lucia Crețu. Doamna Crețu, — o femeie bine conservată, — mă primi afabil, ba chiar mai mult, îmi zicea Vasile și mă considera de pe acuma ca ginere. Domnișoara nu era de față. Din convorbirea cu presupusa mea d-nă soacră în spe-

mai affai, că tatăl meu fericit în Domnul, Andrei Bunea adunase în Macedonia ca om înscuit și înscit o avere considerabilă, care o investi mai apoi într'o întreprindere comercială și că era cel mai bun prieten al decedatului Avesalon Crețu pe vremuri proprietarul mai multor turme mari de oi și catări, dar care murind în curând, văduva acestuia le prefăcu în bani și se retrase în acest oraș cu unica sa fiică, pe care răposatul tatăl său mi-o hotărîse, — în urma înțelegerii dintre amândouă părțile, — mie de nevastă. Intr'acestea veni în salon și d-soara Viorica și convorbirea luă altă întorsătură.

— Ei bine dragă Vasile, dar nici nu te-am întrebat cum îți place în orașul nostru?

— Nu sunt de mult aici doamnă, abia azi am sosit, dacă ar fi să judec însă după impresiile de până acuma. Nu pot vorbi decât de bine orașul D-voastră, căci fără exagerare vorbind, sunt foarte fericit de când sunt aici...

— Mă bucur dragă Vasile, că te simțești bine la noi, — zise doamna Crețu plăcut atinsă. Și mai mult înțelegeam din purtarea Vioricăi, care în acest moment studia cu mare atenție un găitan dela perdeă.

Mai vorbind de una-alta, îmi cerui voe să însoțesc pe d-soara Viorica la o mică plimbare prin parc.

— Este atât de plăcut pe vremea asta prin parc, — ziceam eu și Viorica îmi sprijini cererea, declarând, că avem să-i aducem un buchet dela grădinar.

— Dacă-i așa pute-ți merge, dar să nu mă uitați pe mine ceea-ce de altfel n'ar fi nici o mirare, căci avem un parc foarte frumos, — se întoarse doamna către mine zimbînd cu finețe.

Tocmai apunea soarele, când frumoasa mea »logodnică« petrecându-și brațul ca un copil nevinovat pe după al meu, declară că e gata de esit. Sărutând amândoi mîna mamei, eșirăm și apucarăm direcțiunea către parc. Cele din urmă raze ale soarelui veneau să asiste la o scenă jucată de două persoane, dintre cari una tînără, nevinovată, nebănuind perfidia celeilalte își punea toată încrederea, toată curățenia sufletului său fecioresc în joc. Cealaltă urmând mai mult unui îndemn caprițios, sub puterea momentului se învoise la un rol, de care la început făcea haz, trecând însă încet și pe nesimțite din ce în ce mai mult la o interpretare, ce avea să-l surprindă pe dânsul chiar mai mult. În aceste momente simțeam înfrădeț.

— de braț cu un înger atât de drăgălaș, cum nu mă văzusem până acum, — ceva ca o înflorare dulce, ce nu aducea nici decât a șagă și o dispoziție sberbătoarească se instăpâni pe sufletul meu. Amândoi pășeam tăcuți la braț, dar pe când eu încercam să-mi analizez simțirea, tovarășa mea senină se dedea fără rezervă simțămîntului, ce-l produce în suflet conștiința curată, aerul îmbalzat de mirese și un apus de soare de primăvară. Ajunși în parc ne îndreptăm spre banca știută, care spre bucuria noastră, o găisrăm neocupată. Ne așezarăm amândoi. Eu scosei tabachera și răscundui-mi o țigaretă, li ceru-i voie să mi-o aprind. Încet, încet serioșitatea mea o molipsi și pe dânsa.

— Nu mai zici nimic? Cum nu aflu nimic să-mi povestești din țeara de unde ai venit la care eu mă gândesc de atâtea ori încercând să mi-o închipui, căci eram prea mică când am părăsit-o decât să-mi mai aduc aminte de dânsa? — zise frumoasa mea tovarășa cu un accent de duioșie.

— De ce nu ți-aș povesti scumpă Viorică, însă mă gândeam tocmai să te rog să-ți aduci aminte de promisiunea, ce mi-ai făcut-o tot în acest loc, — zisei eu după-ce slobozii mai întâi un no-

rișor de fum albastru, care mai plutia în jurul capului meu păcătos și-mi dreșei glasul.

— Este foarte scurt răspunsul, ce-l dorești. Un cuvânt numai și și acela constător din două sunete! — zise dânsa zimbînd șiret.

— Care e acel cuvânt? Te conjur scumpă d-soară Viorică, nu mă mai lăsa pradă nesiguranței. Da sau nu?

— Și zău voești cu ori-ce preț să afli, care e acel cuvânt? Vorbești sincer? — zise dânsa plecând ochii sfioasă la figurile, ce le desemna cu umbrela în nășipul cărării.

— Dela răspunsul d-tale atărni fericirea sau nefericirea mea, zisei eu căldură adevărată, adănc simțită, ridicându-mă în picioare.

— Ei bine dacă e adevărat ceea-ce spui, despre ceea-ce nu mă îndoesc, afli că acel cuvânt e... În acest moment de însemnătate capitală un curent netrebnic de vânt îmi înșfăcă pălăria și... ațin-te loane! Incepu să mi-o dea de-a herbeleacul pe toate cărările parcului. Eu după ea în nădejdea că o voi ajuge numai decât și-mi va succede să pun mîna pe fugară. D-soara Viorica cum era să rămână singură? Apucându-și cu o mîna rochia și umbrela, iar cu cealaltă pălăria, încercă să-mi ajute și dânsa să-mi prind proprietatea înnebunită. Se începu o adevărată goană după pălăria mea, căci mai multă lume, văzându-ne alergând, ni-se asocia. Văntoarea ducea peste cărări, pe pașiști, peste straturi de flori, pe după tuțe. Frumoasa mea tovarășe rădea cu lacrimi. Și pălăria naibii tot n'avea de gând să stea. Eram acum departe de banca, care ar fi fost să fie martora »fericirii« sau a »osândei« mele. În sfârșit o tuțe se îndură de suferințele mele și o prinse pe fugară între ramurile sale. O apucai și o îndesai cu ciudă pe cap. Picuri mari de ploaie începură să cadă de sus făcându-ne astfel imposibilă rămânerea în parc. De braț cu d-soara Viorica grăbeam și noi cu cealaltă ca să nu ne apuce sub cerul liber ploaia, ce cădea tot mai des. Tovarășă mea era veselă și din când în când simțeam cum i-se cutremură corpul. Ajunși sub poartă ne oprirăm un moment spre a ne lua rămas bun.

— Ah d-soară Viorică, sunt înconsolabil, că întâmplarea aceea fatală m'a împiedecat de-a afla răspunsul d-tale, — zisei eu încercând să reiau tema din parc.

— Și zău ții atât de mult să afli chiar acuma răspunsul meu? — zise dânsa neputând învinge o umbră de veselie.

— Nespuse de mult! — zisei eu. Simții cum o guriță ferbinte se lipește de gura mea și două buze moi se împreună cu buzele mele într'un sbrut nespuse de dulce. Totul mi se păru un vis, mai ales, că în momentul următor Viorica nu mai era. Ah! ce răspuns înbătător la întrebarea mea! Cât de bucuros ași fi fost să se fi repetat răspunsul! Cum însă așa ceva nu mai puteam spera, 'cu inima plină de fericire mă întorsei la hotel. Sărutarea primită îmi ardea încă pe buze și nu îndrăzneam să-mi ud buzele, nu cumva să dispară senzațiunea atât de scumpă!

Înainte de a vedea mereu chipul îngeresc al Vioricăi! Ajuns în apartamentele mele, mă tolăni pe sofa și închisei ochii încercând să mă trăesc odată scena de sub poartă. Visarea mea o intrerupse brusc un glas aspru și rece. »Ce mai vrei acum? Nu ești mulțumit cu ce ai primit? Unde voești să ajungi? În pachetează numai decât și te cară fără întârziere, dacă nu vrei să fi un ticălos vrednic de disprețul oricărui om cinstit. Ori...« Ei bine eu eram decis pentru acest ori al conștiinței

mele, căci eram în clar cu un lucru. Că adevărat ceea-ce dela început era pentru mine o glumă, acum se prefăcuse una cu inima. Nu mai puteam să mă lipsesc de vederea îngerului, care se chema Viorica. O dupăamiază a fost de ajuns ca să mă înamomez până la urechi! Voi rămănea deci! Intr'o zi, — după ce-mi voi pune la o probă serioasă inima, se înțelege până atunci nu voi vedea fata, — și mă voi convinge astfel despre trînicia sentimentelor mele, — am să mă prezint și explicându-mi purtarea de până acuma, voi cere mîna fetei dela mamă-sa. Eram independent, aveam voie să fac ceea-ce voesc fără să țin socoteală de nimenea! Așa voi face! Ei, bine dar dacă în acest răstimp se va prezenta adevăratul Vasile Bunea? Nu, nu voi aștepta! Măne, nu mai departe, am să fac pașii de lipsă! Hotărîrea aceasta odată luată, mă simțeam iarăși om întreg. Cînai zdrăvan deșertând și o butelie de Bordeaux și dormii ca omul împăcat cu sine până măneci la 8 oare, când apoi înbrăcădu-mă cu îngrijire mai mare ca alte dăi, mă înfințai la stăpăna casei de sud Nr. 11. Ce deosebire însă între primirea de ieri și cea de azi? Fu-i pofit în salon, fără însă să mi-se îmbie scaun. Tocmai voiam să-mi încep explicările, când doamna Crețu mă întrebă cu asprime?

— Ești d-ta Vasile Bunea reprezentant și proprietarul firmei din Bitolia și dacă da, ce înțeles a avut venirea d-tale aici, cu ce scop ai căutat să câștigi favorul fetei mele și al meu? Ori poate ca să-ți bați joc de noi, căci altfel nu înțeleg rostul scrisorii d-tale primită aseară, — nu mai departe, — în care declari, că ai fi având îndatoriri față de o altă cunoștință pe care o iubești și i-ai cerut mîna, prin urmare renunți la mîna fetei mele? Te întreb încotodată, atunci la ce ai venit în casa mea? Ca să ofenzezi, să jignești sentimentele și onoarea fetei mele, care acuma șede bolnavă de mahnire în odaia ei și plînge de aseară într'una. Dacă nu-i asta purtare de om netrebnic, atunci care? Dar de ce taci? — urmă d-na Crețu tot mai aprinsă, însă cu o durere abia înăbușită în voce.

— Înțeleg, să nu fi de acord în ce privește sentimentele cu invidia făcută în cea mai bună credință de părinții iubitori. În acest caz însă n'aveai decât să mă pui și pe mine în curent cu starea lucrurilor și-.

— Pardon doamnă, dar eu nu sunt Vasile Bunea și epistola de renunțare nu am scris-o eu.

— Într'acestea veni în salon și scumpa mea Viorică. Se duse însă drept spre fereastră fără să-mi dea cea mai mică atențiune. Avea ochii plânși și din expresia feței sale se putea ceti mahnire mare.

— Nu ești d-ta Vasile Bunea? Ei bine dar atunci cine ești și ce vrei? — zise d-na Crețu mirată, însă cu hotărâre.

— Mă chiamă Vasile Ureche și sunt fiul boerului Nestor Ureche, mare proprietar. — Amândouă damele, — căci și Viorica auzind că nu sunt eu Vasile Bunea își ridică ochii și se întoarse către mine, — mă priveau uimite în gradul suprem.

— Bine, dar atunci cu ce scop te-ai prezentat sub numele lui Vasile Bunea? — întrebă scrutător d-na Crețu, care-și reacăstiga cea dintâi prezența și sângele rece.

Le istorisii cu deamăruntul întreagă întâmplarea și apoi tremurând cerui mîna Vioricăi.

— Poftește, te înțelege cu dânsa, eu nu am nimic contra persoanei d-tale afară de mica intrigă, — zise dânsa sămbînd și amenințându-mă cu degetul.

— Este foarte scurt răspunsul, ce-l dorești. Un cuvânt numai și și acela constător din două sunete! — zise dânsa zimbînd șiret.

— Care e acel cuvânt? Te conjur scumpă d-soară Viorică, nu mă mai lăsa pradă nesiguranței. Da sau nu?

— Și zău voești cu ori-ce preț să afli, care e acel cuvânt? Vorbești sincer? — zise dânsa plecând ochii sfioasă la figurile, ce le desemna cu umbrela în nășipul cărării.

— Dela răspunsul d-tale atărni fericirea sau nefericirea mea, zisei eu căldură adevărată, adănc simțită, ridicându-mă în picioare.

— Ei bine dacă e adevărat ceea-ce spui, despre ceea-ce nu mă îndoesc, afli că acel cuvânt e... În acest moment de însemnătate capitală un curent netrebnic de vânt îmi înșfăcă pălăria și... ațin-te loane! Incepu să mi-o dea de-a herbeleacul pe toate cărările parcului. Eu după ea în nădejdea că o voi ajuge numai decât și-mi va succede să pun mîna pe fugară. D-soara Viorica cum era să rămână singură? Apucându-și cu o mîna rochia și umbrela, iar cu cealaltă pălăria, încercă să-mi ajute și dânsa să-mi prind proprietatea înnebunită. Se începu o adevărată goană după pălăria mea, căci mai multă lume, văzându-ne alergând, ni-se asocia. Văntoarea ducea peste cărări, pe pașiști, peste straturi de flori, pe după tuțe. Frumoasa mea tovarășe rădea cu lacrimi. Și pălăria naibii tot n'avea de gând să stea. Eram acum departe de banca, care ar fi fost să fie martora »fericirii« sau a »osândei« mele. În sfârșit o tuțe se îndură de suferințele mele și o prinse pe fugară între ramurile sale. O apucai și o îndesai cu ciudă pe cap. Picuri mari de ploaie începură să cadă de sus făcându-ne astfel imposibilă rămânerea în parc. De braț cu d-soara Viorica grăbeam și noi cu cealaltă ca să nu ne apuce sub cerul liber ploaia, ce cădea tot mai des. Tovarășă mea era veselă și din când în când simțeam cum i-se cutremură corpul. Ajunși sub poartă ne oprirăm un moment spre a ne lua rămas bun.

— Ah d-soară Viorică, sunt înconsolabil, că întâmplarea aceea fatală m'a împiedecat de-a afla răspunsul d-tale, — zisei eu încercând să reiau tema din parc.

— Și zău ții atât de mult să afli chiar acuma răspunsul meu? — zise dânsa neputând învinge o umbră de veselie.

— Nespuse de mult! — zisei eu. Simții cum o guriță ferbinte se lipește de gura mea și două buze moi se împreună cu buzele mele într'un sbrut nespuse de dulce. Totul mi se păru un vis, mai ales, că în momentul următor Viorica nu mai era. Ah! ce răspuns înbătător la întrebarea mea! Cât de bucuros ași fi fost să se fi repetat răspunsul! Cum însă așa ceva nu mai puteam spera, 'cu inima plină de fericire mă întorsei la hotel. Sărutarea primită îmi ardea încă pe buze și nu îndrăzneam să-mi ud buzele, nu cumva să dispară senzațiunea atât de scumpă!

Înainte de a vedea mereu chipul îngeresc al Vioricăi! Ajuns în apartamentele mele, mă tolăni pe sofa și închisei ochii încercând să mă trăesc odată scena de sub poartă. Visarea mea o intrerupse brusc un glas aspru și rece. »Ce mai vrei acum? Nu ești mulțumit cu ce ai primit? Unde voești să ajungi? În pachetează numai decât și te cară fără întârziere, dacă nu vrei să fi un ticălos vrednic de disprețul oricărui om cinstit. Ori...« Ei bine eu eram decis pentru acest ori al conștiinței

mele, căci eram în clar cu un lucru. Că adevărat ceea-ce dela început era pentru mine o glumă, acum se prefăcuse una cu inima. Nu mai puteam să mă lipsesc de vederea îngerului, care se chema Viorica. O dupăamiază a fost de ajuns ca să mă înamomez până la urechi! Voi rămănea deci! Intr'o zi, — după ce-mi voi pune la o probă serioasă inima, se înțelege până atunci nu voi vedea fata, — și mă voi convinge astfel despre trînicia sentimentelor mele, — am să mă prezint și explicându-mi purtarea de până acuma, voi cere mîna fetei dela mamă-sa. Eram independent, aveam voie să fac ceea-ce voesc fără să țin socoteală de nimenea! Așa voi face! Ei, bine dar dacă în acest răstimp se va prezenta adevăratul Vasile Bunea? Nu, nu voi aștepta! Măne, nu mai departe, am să fac pașii de lipsă! Hotărîrea aceasta odată luată, mă simțeam iarăși om întreg. Cînai zdrăvan deșertând și o butelie de Bordeaux și dormii ca omul împăcat cu sine până măneci la 8 oare, când apoi înbrăcădu-mă cu îngrijire mai mare ca alte dăi, mă înfințai la stăpăna casei de sud Nr. 11. Ce deosebire însă între primirea de ieri și cea de azi? Fu-i pofit în salon, fără însă să mi-se îmbie scaun. Tocmai voiam să-mi încep explicările, când doamna Crețu mă întrebă cu asprime?

— Ești d-ta Vasile Bunea reprezentant și proprietarul firmei din Bitolia și dacă da, ce înțeles a avut venirea d-tale aici, cu ce scop ai căutat să câștigi favorul fetei mele și al meu? Ori poate ca să-ți bați joc de noi, căci altfel nu înțeleg rostul scrisorii d-tale primită aseară, — nu mai departe, — în care declari, că ai fi având îndatoriri față de o altă cunoștință pe care o iubești și i-ai cerut mîna, prin urmare renunți la mîna fetei mele? Te întreb încotodată, atunci la ce ai venit în casa mea? Ca să ofenzezi, să jignești sentimentele și onoarea fetei mele, care acuma șede bolnavă de mahnire în odaia ei și plînge de aseară într'una. Dacă nu-i asta purtare de om netrebnic, atunci care? Dar de ce taci? — urmă d-na Crețu tot mai aprinsă, însă cu o durere abia înăbușită în voce.

— Înțeleg, să nu fi de acord în ce privește sentimentele cu invidia făcută în cea mai bună credință de părinții iubitori. În acest caz însă n'aveai decât să mă pui și pe mine în curent cu starea lucrurilor și-.

— Pardon doamnă, dar eu nu sunt Vasile Bunea și epistola de renunțare nu am scris-o eu.

— Într'acestea veni în salon și scumpa mea Viorică. Se duse însă drept spre fereastră fără să-mi dea cea mai mică atențiune. Avea ochii plânși și din expresia feței sale se putea ceti mahnire mare.

— Nu ești d-ta Vasile Bunea? Ei bine dar atunci cine ești și ce vrei? — zise d-na Crețu mirată, însă cu hotărâre.

— Mă chiamă Vasile Ureche și sunt fiul boerului Nestor Ureche, mare proprietar. — Amândouă damele, — căci și Viorica auzind că nu sunt eu Vasile Bunea își ridică ochii și se întoarse către mine, — mă priveau uimite în gradul suprem.

— Bine, dar atunci cu ce scop te-ai prezentat sub numele lui Vasile Bunea? — întrebă scrutător d-na Crețu, care-și reacăstiga cea dintâi prezența și sângele rece.

Le istorisii cu deamăruntul întreagă întâmplarea și apoi tremurând cerui mîna Vioricăi.

— Poftește, te înțelege cu dânsa, eu nu am nimic contra persoanei d-tale afară de mica intrigă, — zise dânsa sămbînd și amenințându-mă cu degetul.

inima, când văd că înțeleg o slovă numai din tănuita și încălita, dar totuși atât de înțeleaptă carte-a firei. Căci uite, nu vi-se pare admirabilă lungă n-frățire care leagă vietatea cu ceea-ce numai nouă ne pare că-i fără viață! O genială n-lăntuire de cauzalități, într'o unitate oribil de mare cu extremele, nceput și sfârșit, pierdute 'n neguri de haos, o singură zală din opera superbă a unui maestru nespuse de mare și necunoscut, pe care zadarnic îl căutam cu nsetare, de-atâtea putere de veacuri. Zadarnic!

O oamenii, o falnicii »gânditori« cari nu înțeleg și nu cuprind în toată n'tregimea atărnea noastră desăvârșită și cari vorbesc c'o trufie copilărească, de continua și gradată noastră emancipare de sub stăpînirea legilor forței! E un noroc, e foarte mare noroc însă, că această forță în suverană inteligență nu-i dovedește puterea și semeția ei față cu acești pigmei bătăioși, rai și proști. Dar nu văd ei, că un orcan mondial de-o clipită, ar șterge de pe fața acestui globule de tină toate roadele mititelor noastre svărcoliri de veacuri împreună cu »geniali« autori, cam în felul cum ștergi cu buretele de pe-o tăbliță, strădania de un ceas a unui neobosit muncitor din prima elementară?

Legile cărmuirii impietrite 'n in-

dărjire, ca sghiaburile munților, sunt reci și superbe, nu vor să știe, nu vor s'asculte decât de-un singur glas. Ear' acest glas — o sancta simplicitas! — n'a vorbit decât eroilor din biblie, iar pentru noi, de-o mie de ori durere, el e mut și neîndreptat, e tănuit și firav, e comanda secretă care nu deosebește binele de rău, frumosul de urit, minciuna de-adevăr, dragostea de ură, lumina de întunec. Un amestec haotic de capricii, care se lămurește numai în lumina unui adevăr groaznic, care-ți îngheață sufletul și-ți năucește mintea: transformism!

O, celulele mele nenorocite, eu nu vă plîng, nici nu vă blestem, când m'asvirliți pradă unei dureri atât de mari! Dacă eu știu și simt, voi nu sunteți de vină! E lung, e nspăimîntător de lung drumul fatal ce l'ați făcut din noianul disordonat și caotic, până la adaptarea asta genială, care ridică praful din mine la conștiința de sine, care face capabil pământul să gândească, să se recunoască și să plîngă — care printr'un adănc mister, înzestrează materia cu nespusul farmec d-a se putea transpune în trecut și viitor.

Nu, nu, e de prisos.

A plînge... copilărie zadarnică. Meserie demnă de cel mai nenorocit om

din lume, care e sentimentalul! A blestema... revoltă de insectă stupidă! Ci ca robul cuminte și rezemat, să-ți duci soarta așa cum este: fără să sperii norocul și fericirea, spuma ce se topește la raza soarelui, și fără să porți în sinul tău sloiul de gheață în fața urgiei ce va veni ca să ceară socoteală fetei tale, carea, la urma urmei nimic nu nseamnă.

Ce puțin lucru înseamnă azi Cesar! Insuși Napoleon a început să apuie! La piedestalul gloriei lui Crist rod mereu veacurile tot mai puțin romantice și tot mai mult sceptice... toate măririile mor, pe toți ne înghite deopotrivă noaptea uitării eterne...

Un singur drum te conduce cu mai puțin pericol și cu mai puțin durere, prin marele balamuc pământesc: a nu iubi și-a nu urî, a nu rîde și-a nu plînge... atâtea-ți rămăne.

Care muritor ar putea să ne spună, cum sunt lucrurile îmbrăcate în unica haină a adevărului?

Așa, 'n crepuscul cum o vedem, e totuși negrăit de frumoasă unei lumi asta! Măndre ce sunt, sorite 'n lumină blajină de toamnă, alcătuirile acestui grandios maestru! Cât de ticăloasă e mintea mea, ca să cuprindă, cât de pitică e inima mea, ca să poată

Mă apropiai cu sfilă de flință, ce-mi devenise atât de scumpă și împreunădu-mi mînile, zisei rugător.

— Mă erți scumpă Viorică?

Dânsa îmi întinse sfioasă mîna, iar eu ca un îndrăzneț ce sunt, o strănsei cu ardoare la piept!

— Iată povestea însurătoarei mele, — zise boerul Vasile celor doi prietini ai săi, în vreme ce mîna sa mîngăia gingaș bărbia doamnei Viorica, care-și ascunse fața înburjorată la pieptul soțului iubitor. — Așa-i că e simplă?

De N. Tomici.

Primăvară.

Din zări scaldate în vâpăi
O rîndunică se desface,
Ea vine tainic piuind
Spre satul, care 'n umbră zace.
Plutește blînd în zbor domol
Tot piuind de fericire
Iși caută satul co-a lăsat
Și cuibul în părgănire

Și alte rîndunele vin,
Sunt cărduri, stoluri, vin agale,
De prin porții fetele
Privesc cum se departă 'n val.
Dechide-ți brațele copii,
Va inverzi pădurea eară:
Căci rîndunele zglobii
Sunt solii dragi de primăvară.

Biserița. Emil N. Chiffa

Dinu Rosnovanu.

— Fragment. —

Marcel Lapteș începu să-mi povestească: — »Stînd pe gânduri, cu licență drept de curînd luată, îmi făceam planuri pentru viitor. Și nu la un șghur lucru mă gîndeam în acele momente de plăcută reverie când vedeam înaintea'mio cale deschisă bine croită, care mă adeverea și de care mă feriam ca de ceva necurat, și un: care abia începuse să-și ia flință, strămbă, neregulată, neîngrijită, care dacă nu ademenia își oferia teren de muncă cu un sfârșit încununat te succese.

»Mă gîndeam în cele dintâi elipe când voiam a pășesc în avocatură la locul, în care să-mi încep cariera mea de tăiar dornic de-o muncă sinceră. Penevrute îmi veniră'n minte frînturde amintiri plătute, de prietenii pe 'ari fi cunoscossem în anii cei mai umoși ai vieții mele, în liceu, în atmosfera aceea de tinerețe sbrudalnic, fără griji prea mari, pe care pate am mai dori-o și acum.

»Rînduri-rînduri mi se perindară 'n minte colegii, ficare cu partea lui specifică: Radu Timuș, cel mai vesel și mai răsfaț, pe care nu-l vedeai cît era ziua de mare să stea'n loc. Glumele li erau totdeauna bine venite. Și acă aveam de satirizat vre-un defe mai ales moral al vreunui din cegi, cel cu pricina nu se supăra, cecăuta să nu mai dea prilej la așarovocări. Petrică Boldul, cel mai cavins militarist, bun la gimnastică și care făcea parte din trupa lu Timuș,

cari la urma urmei au un șgur merit în fața bunilor burghezi, zela de-a fi excelenți mușterii.

Sărăcimea, biata, stă plîntată locului, zăpăcită par-că de ata risipă 'n străie și scule. Pe ea o așă de puțin poezia. Ruptă, sfărșită, arlobată de lipsuri și foame, uităturai idioată și 'mpietrită, e fulger înșira pe margini de drum, tăcerea ei 'preludiul mocnit al furtunei de măr Creerul lor flămînd după taina vieții frămîntă un gând negru, pe care-l pi reda în două ziceri: »Tot numai vciși noi de ce nu?»

Înainte încet încet, i duce torentul. Vorbă și vorbă, făcîci-un frâu. Curge spiritual și 'ntelepciua ca apa ce izvoarește dintr-un rezear uriaș. Atmosfera satiată de dul omenesc, băjbăie ca un roi imenz. 'avea haz să poți prepara din marea de »idei« o perfectă emulziune și -i stabilești media cu așteptatul »nocăc«.

Ce constatare tristătragică, adevărind nu știu pentru a-ta-oară sărăcia desăvârșită a putini noastre de a născoci ceva nou, de-spune ceva ce nu s'a mai

Tonny Gorgos, cel mai spilcuit dintre toți, căutând veșnic ca dunga pantalonilor să fie în regulă, ghetetele ogindă, fața pudrată, mustața rasă, părul lins. Veneau apoi ceilalți, mai triști mai visători, alcătuind grupa aparte, pe ei veșnic nu-i interesa decât gândurile lor, pe cari rar le împărtășiau și altora. O serie care făcea tranziția între cele două grupe, cei mai numeroși își găseau totdeauna ceva de discutat și mai ales politica și literatura. Toate partidele erau reprezentate prin mulți și gălăgioși partizani, cari țineau adevărate discursuri a la Dacia, mai ales în perioada alegerilor, unde s'ar fi făcut vre-una. De aci făceau parte și scriitorii în versuri și proză.

„Șeful lor era Dinu Rosnovanu, cel mai tare'n lucrări la limba română, căci cetise mult și prinsese partea bună și frumoasă a celor cetite. Fire predispusă visurilor, începuse să-și dea drumul gândurilor ce se cristalizau în muntea lui ageră și luând o formă desăvârșită se țesau în versuri plăcute, nevinovate. Tot din ceata lor era și simbolistul Gică Mugur, care ședea numai trist. Discuțiile lor erau interesante. Puneau țara la cale, condamnau pe politicieni ca și pe scriitori, și dintr'un celebru necunoscut își făceau un bard cu renume.

„Cu Dinu mă înțelesesem cel mai bine. Poate și frile noastre se asemănau și aspirațiile, gândurile noastre pentru viitorul care ne aștepta surizând. Ne despărțiam cu greu și ne revedeam cu cea mai mare bucurie. Gândurile lui erau și ale mele. Durerile și bucuriile mele le împărtășiam cu el. Ședeam aproape și câte odată ne pierdeam în convorbiri fără sfârșit, uitând de toate cele din jurul nostru.

Și când cei optani de licean s'au stârșit, când ni-am văzut diploma luată, ni-am dus departe-departe, în munți, și acolo am petrecut două luni cum poate nici odată nu voi mai petrece. Ziua cutreeram munții, în atmosfera îmbătătoare de parfumat brazilor, ascultam ca ceva câinic, plin de înțeles murmurul izvoarelor. N'a rămas loc pe unde piciorul nostru să nu fi umblat. Seara sub privirea stelelor strălucitoare ce luminau ca niște candelă prînse de bolta albastrului celui mai duos, ne pierdeam în gânduri.

Dar tu vei studia la București, și vom fi departe unul de altul. Departe mai ales acum când ne înțelege atât de bine și ne iubim atât de mult!... Vom găsi două medii puțin asemănătoare: tu, pe cel stricat de politicianismul murdar și căpătuiat, eu unul străin prin gânduri și aspirații. Dar lașul unde mă voi duce să învăț mă va învăța mai multe. Străinii aceia pe cari nu-i pot suferi, mă vor învăța să mă înțeleg în convingerile formate pe băncile școlii. Oh! Cum să nu fii altfel de cât ceilalți când vezi pericolul în față? Voiu eși mai oțelit, mai convins de munca pe care-o

voiu duce pentru binele poporului. Și tu, care m'ai înțeles atât de bine în gândurile cari le-ai împărtășit și cărora te-ai devotat a le susține, vei putea să rezisti puhoiului de inconștienți cari vor căuta în tine un nou tovarăș?

— M'ai jigni mult, Dinule, să pui la îndoială sentimentele mele, i-am răspuns. Mă știi cum sunt, și dacă ți-am făgăduit totdeauna că gândurile noastre le voi apăra luptând pentru deplina lor isbândă, mă voiu ține de cuvânt. Ca o cheazășie este prietenia legată între noi...

„Privirea lui era alta în seara aceea. Nu cunoscusem nici odată pe Dinu, care stă trist, îngândurat în fața mea. Li respectai tăcerea privindu-l.

„Intr'un târziu se uită lung la mine, mă îmbrățișă, în timp ce-l podidiră lacrimile. Impresionat puternic de acest moment, n'am avut putere să-i spun ceva. Cuvintele parcă mi se opriau în gât.

„Am stat până târziu în noaptea aceea cu lună nouă, și ni-am povestit multe, multe. Nu ne puteam despărți, nici unul ne îndrăznind să propuie celuilalt acest lucru. Zorile se apropiu, mireasma fânului de curând cosit ne îmbătă, razele soarelui renăscut ne dădeau parcă un surplus de viață. Strânși unul lângă altul, cu brațele petrecute după trup, am mers mult, mult, până ce am ajuns într'un luminis. Ni-am oprit, am așternut mantalele ce le luasem cu noi, și unul în fața celuilalt ni-am privit cât n'ași putea spune și am isbucnit în plâns...

„Parcă se rupea ceva din sufletul nostru!...

Buc. 911. Tr. Dumbravă.

De demult.

La han sub codrul Tâlhăresei De prin poiana legendară, La han sub codrul Tâlhăresei Veniră doi pribegi spre seară.

Hangița Mina cea bălăe Le-adeuce roșu vin pe masă, Le ochii dulci ca o poveste Că-i numai singură acasă.

Străinii n'chină, beau într'una Ea umblă n' legănări alene, Străinii n'chină, beau într'una Privind-o lung printre sprâncene.

Intr'un târziu două fantome Trece povestind pe lunca mută, Iar la icoană Mina plânge Cu biata inimă vândută.

F. Colrus.

Din parabolele lui Krummacker.

De M. Străjan. Izvorul tămăduirii.

La Damasc, în țara Aramului, locuia un om cu numele Benedict, vestit în toată țara pentru averile lui, încât oamenii ziceau: pe drept se numește

el Benedict, adică Binecuvântatul. El stăpâna comorile Indiei și Arabiei, și locuia într-un palat pompos, a cărui podină era de marmoră strălucitoare, acoperită cu tapete scumpe; și bogăția lui era fără sfârșit. Pe lângă acestea îi dăde Dumnezeu o soție vrednică și șapte copii ca niște flori.

Dar vezi, în inima sa el n-avea pace și bucurie. Mereu se străduia să înmulțească strălucirea casei și să îngrămădească podoabe peste podoabe. Și din toate acestea nimic nu-l putea mulțami. El era din zi în zi mai trist și mai descurajat, și somnul fugea de ochii lui.

— La ce-mi e bună viața? — își zicea el în sine. — Eu nu pot avea nimic mai bun și mai mare, decât ceea ce am din tinerețe; și eu știu acum, că toate sunt deșerte sub soare, și sufletul meu e desgustat de toate.

Nemulțămirea și cugetările lui melancolice întristau pe soția și toată casa lui. El credeau și ziceau între sine, că un spirit rău îl chinuște. Și el se gândea să pună capăt zilelor sale și să scape de chin.

Atunci auzi Benedict, că în cetatea Memphis, în țara Mizraimului, locuiește un om înțelept, un proroc, căruia Dumnezeu i-a pus în inimă darul înțelepciunii, și știe da bune sfaturi în toate lucrurile. Și Benedict se hotărî să plece, ca să ceară sfatul lui.

El chemă pe cel mai credincios din servitorii săi, cu numele Malchi, și-i zise: pregătește două cămile și încarcă pe una din ele aur, argint, pietre prețioase și cele mai scumpe arome ale Arabiei! — Malchi a făcut, cum i-a poruncit stăpânul său. Benedict binecuvântă pe soția sa și pe copiii săi, și porni la drum, el cu servitorul său și trecură peste munte prin deșertul către Mizraim.

Merseră ei cu cămilele lor șapte zile de călătorie, și iarăși alte șapte zile prin pustie, fără să dea de locuințe omenești. Ingerul Domnului îi orbi și ei greșiră drumul. Suferea de o mare sete ei și cămilele lor; pentru că nu era nici izvor, nici fântână în lungul și latul pustiei. Adunau noaptea rouă în mantale, ca sugând să-și ude măcar buzele.

Atunci Benedict suspină și zise: N-ași da eu oare bucurosu toate comorile, cari le duce cămila mea și cari se află în boltele mele din Damasc, pentru un pahar de apă, care țâșnește în belșug din marmoră și porfir în grădinile mele și toate vinurile prețioase din pivnițele mele pentru un izvorăș, care să ne răcorescă limba?!

Așa suspina Benedict, și ziua se făcea tot mai fierbinte. Împreună cu arșița creștea și setea lor, încât n-o mai puteau suporta. Tăiară o cămilă, dar nu aflară o picătură de apă în ea, ca să se răcorescă.

Ah, credinciosul meu servitor și tovarăș, — zise atunci Benedict către Malchi, — te-am adus aici, ca să mori pentru mine! Acasă eram pentru ai mei un chin în melancolia mea; pentru tine acum, bunul meu Malchi, sunt ingerul peirii în deșerturi! Și tu rabzi ca un miel; nici o plângere nu lese din gura ta, și nu murmurai în contra pierzătorului tău. Ah, Malchi, cum să-ți răsplătesc eu credința ta? — zise Benedict.

Iar Malchi îi răspunse: Cum să nu urmez eu bucurosu stăpânului meu până la moarte? N-am mâncat eu pâinea și sarea ta, și n-am beut vinul tău până astăzi? Dacă am gustat zile bune cum să te părăsesc în ziua năcașului? Măcar de ar vrea Dumnezeu să scapi tu, și să ia drept răscumpărare sufletul meu. Eu sunt singur; dar pe tine te jeloște o soție și șapte copii.

Așa vorbi Malchi, și, istovit de osteneală și de sete, căzu jos fără simțire. Benedict căzu cu fața la pământ și în jalea sa plângea și se ruga: Doamne, Doamne, Dumnezeu cerului și al pământului, nimicește-mă pentru că eu nu sunt vrednic de harul, care mi l-ai arătat. Povara păcatelor mele apasă greu pe sufletul meu. Nimicește-mă, cum merită faptele mele!

După ce vorbise astfel, Benedict tacu și plânse cu amar.

În această tăcere iată că auzi din depărtare un murmur, care semăna cu murmurul unui izvorăș. Benedict ridică capul și ascultă. Cămila sa asemenea ridică capul și plecă urechea, apropiindu-se de stâncă, de unde venea murmurul. Face-va Dumnezeu poate vre-o minune, și în mijlocul pustiei va deschide stâncă spre a ne mântui de peire?

Vorbind astfel Benedict grăbi, și iată, văzu la piciorul stâncii un izvor cu apă limpede, care curgea cu îmbelșugare și răcorea aerul din prejur. Fața lui se înveseli.

Benedict plânse și mulțami lui Dumnezeu pentru nemărginita lui bunătațe. Dar înainte de a gusta o picătură de apă, aduse repede un pahar, îl umplu și alergă la servitorul său Malchi, îi spălă templele și-i răcori buzele. Malchi deschise ochii și privi la stăpânul său. Benedict căzu în brațele lui și zise plângând de bucurie: O, Malchi, tu nu mai ești servitorul meu, tu ești prietenul inimii mele. Ah, eu te-am aflat. Iată, Ingerul Domnului ne-a arătat un izvor; bea și-ți întrămează sufletul, ca să trăiești și să trăim împreună!

După ce Malchi beu și se întrămă, Benedict îl duse la izvor, luară merindea ce o adusesse pe cămilă, și așezându-se în răcoarea izvorului, mâncară și beură, și hrăniră și cămila, care le ducea povara. Și mângăiați și încurajați rămaseră peste noapte aci până a doua zi.

Când răsări soarele, Malchi zise stăpânului său: Iată soarele a răsărit. Dacă vrei, să împlum burdufurile și să plecăm înainte la profetul din țara Mizraimului spre apus. Cred că nu mai e departe.

Benedict surise servitorului său și apucându-l de mână, îi zise: Nu așa frațele meu Malchi; iată, Dumnezeu mi-a dat înțelepciunea care o căutam. La ce ne mai trebuie profetul din Mizraim. Să pornim înapoi pe calea pe care am venit.

Și umplură burdufurile cu apă proaspătă, adăpară cămila, beură și ei, binecuvântară izvorul, care i-a mântuit de peire, și se întoarseră veseli acasă.

Când sosiră în Damasc, Thirza, soția lui Benedict, sta la poarta palatului cu cei șapte copii ai săi; și se spăriă, când văzu pe Benedict și pe servitorul său Malchi, atât erau de schimbați. Benedict strânse la piept pe soția și copii săi și plânse de bucurie.

Thirza, văzând fața soțului său, în care se vedea zăgrăvită pacea sufletului, doria să știe numele omului din din Mizraim, care i-a făcut acest mare bine.

Benedict privi la soția sa surăzând și-i povesti suferințele îndurate de ei în mijlocul pustiei. Dar în schimb — zise el — am aflat în acel deșert o comoară de înțelepciune. Am cunoscut bunătața preamprostului Părinte din ceruri, care ne-a scos în cale izvorul ce ne-a mântuit de peire; am aflat în servitorul meu un om și un prietin; și mă întorc reînnoit, pentru că simțesc în inima mea liniștea și mulțămirea, care e mai scumpă decât aurul și argintul și care nu mi-o puteau da toate averile mele!

Benedict a fost de atunci o adevărată binecuvântare pentru familia și

pentru toată țara sa, până la sfârșitul zilelor sale. După un an făcură din nou o călătorie, împreună cu soția și copiii săi și cu prietenul său Malchi, până la izvorul din pustie. Binecuvântă izvorul, și zidi acolo o ospătărie pentru călătorii pustiei.

De atunci acel izvor se numește până azi *Beor Refah*, adică *Izvorul tămăduirii*.

Necinei.

*Când te-am văzut întâiasidată
În curtea bunului vecin
Fiorul unei dulci iluzii
M'a săgetat ca din senin.*

*Imprejmuit de gânduri bune
Îmbujorat de ochii tăi
Simțiam cum vântul cerne dulce
Aroma florilor din vâi.*

*Prin înălțimile albastre
Pribegii nori zoreau în rând
Când mi-ai șoptit cu zimbet mândru
C-ai vrea să-mi spui ce ai în gând.*

*Dar'nu mi-ai spus, căci din seninul
Fermețătoarelor priviri
Am înțeles ce e'n adâncul
Nevinovatei tale firi.*

*Și te-a iubit de-atunci vecină
Pribegul trist și visător
Ca în pădurea'n mugurită
Un freamăt blând, adormitor.*

Dasile Brădet.

FELURIMI.

Ultima invențiune pe tărâmul cinematografic. În orașele mari din străinătate se admiră acum foarte mult un nou și foarte perfecționat gen de cinematografie, menit să revoluționeze cu desăvârșire această artă.

După lungi și laborioase studii, cercetări și experiențe, doi ingineri au reușit să realizeze idealul: cinematograful fără pânză. Filmele nu se mai reproduc pe pânză și spectatorul nu mai are impresia că vede o succesiune de tablouri pictate sau fotografiate. Pânza nu mai există; scenele se reprezintă pe o adevărată scenă teatrală, iar personajele ce se mișcă până acum pe pânză, par a exista și a se mișca în carne și în oase.

Mai mult: aceste persoane vorbesc, cântă, dansează. — prin urmare un adevărat teatru, fără a fi însă un teatru real, căci totul nu e decât cinematograful perfecționat.

Invenția aceasta nouă și ingenioasă se numește *Kinoplastikon*.

Imediat după ce a fost experimentată, noua invențiune a fost brevetată în toate țările din lume, iar pentru exploatarea ei s'a constituit la Viena o societate pe acțiuni cu un capital de mai multe milioane.

Pretutindeni unde s'au deschis până acum teatre de *Kinoplastikon*: la Viena, Berlin, Budapesta, Paris, Londra, etc., lumea admiră uimită această nouă operă a genului omenesc și nu știe să-și explice cum s'a putut realiza această cu drept cuvânt senzațională invențiune.

Interesul a mers atât de departe, încât *Kinoplastikon* a fost vizitat și admirat și de capete încoronate.

sufletului toată deșertăciunea de azi și de-a întrezări ca 'ntro scăpărare luminoasă în mijlocul nopții, prăpastia de mâne, care ne va acoperi cu 'ntunecul beinei de veci — ah Doamne, ce durere se poate măsura cu durerea 'ndoleii, carea te-apasă, te 'ntunecă, te 'nnebunește?...

O știu, da, o cunosc mângâierea ce mi-o dați voi, echilibrați și neobosiți soldați ai științei, voi cari vă faceți 'datoria' zorind neîntrerupt întru ajungerea tărâmului ideal. Dar unde este el și când credeți c'o să ne strălucască odată o rază nouă, una din altă lume, ce alte flințe decât noi, cu alte adevăruri și alte minciuni, cari să ne 'nvioare însfârșit sufletul obosit de-aceleași repetiri, cu famecul nouității?

Intrebarea sună jalnic ca un psalm de 'ngropare, e tristă și sfâșitoare ca țipetul unui copil părăsit în inima pustiei și cum stau, par' c'aud din adâncurile pământului un glas ostent, stîns, care-abia mai poate 'ngăima: >lg... nora... bimus!<

Supt povara ăstui gând care mă năucește, caut să mă deslușesc cu erezii și mă 'ntreb: oare păcatele cător generații de Dumnezei le-om mai ispăși noi, nenorociți oameni, fărîme de inteligență, aruncate fără milă jertfe pe altarul ăstui dureroase profaceri? Apoi

pradă revoltei oarbe, ce mă cuprînde, — robul întemnițat făr' de vină, — glasul meu desnădăjduit în strigătul lui enorm, ar vrea să împrumute puterea furtunei: >Dar cine, cine este acela, care ia răspunderea ăstei crude și nemeritate tragedii... cine?<

Însă nime, nime nu se 'ndură să-mi spun'o vorbă, o singură șoaptă... nici mîntea mea trufașe, nici inima caldă, nici văzduhul plin de mirezme, nici corul hervuvimilor din poveștile sfînte, nici zeii antici de pe tronurile lor de aur, toți sunt morți și fără suflare, natura întreagă e rece și mută... și nime nu-mi răspunde! Ș'ași plânge amar, de n'ași fi ridicol!...

..Hahaha, copil naiv ce sunt, ași fi în stare s'aștept revelații intime din partea vr'unii duh sfânt, ce se coboară din slava vînată 'n chip de porumb?...

Ba nu zău, ce comedie bufă!
În întunerecul nesfârșit al relațiilor schioape, să faci pe baba oarbă, căutând 'adevărul', pe care s-ar părea că-l atîngi pretutindenea, iar el — alunecă — alunecă mereu din mînile tale ca țipariul, și nu e nicăiri.
Un joc, un simplu joc!...

Mă revăd copil, în fruntea unei cete de tovarăși, mici brute fericite, nechinuite de nici un gând. Suntem o droaie ș-avem dușmani, cari țin cetatea din vîrfurile gurguiului de nisip, în curtea lui >Dănilăe. Noi răsăvrațiți, ei conștii de >datorie și onoare.<

Și-i dăm asalt! O luptă scurtă, câteva masagurii naționale, încheiate cu trînteli apăsată. — Și >Plevna< e a noastră, iar în vîrfurile nisipului fîlăie mărăț, ce e drept nu stîndardul Romaniei, ci batista de-un auriu mult mai ieftin alui Mircea supranumit >Mucea<.

Tot așa de copile, tot așa de naive mi-se par taberile >luptătorilor< de tot soiul, cari dau năvală donchișotică asupra atîtor cetăți închipuite, lucrînd cu > sisteme< strategice, științifice, filozofice, teologice. Ba grație celui din urmă, avînd, în clipe libere de luptă, rara ocazie de-a schimba marconigrame cu șeful suprem al >celor văzute și nevăzute.<

Și-n iperzelul nostru copilăresc, n-avem astîmpăr, vrem să deslegăm lute și de grabă enigma, căci timpul costă. Cu cumpăneala și prevederea negustorului chibzuit, care-și erîndușteze mărfurile, — clasificăm restul problemelor nereșolvate și reducem la una, sau cel mult două, întreaga soluție a misteriiilor din lume.
Ce jucărie!

Iată-l de-o pildă, pe savantul încăruntit în căutarea >onorabilă< a adevărului. Ce mutră gravă, ochelarii îi călăresc vecinic baraboitul roșcat al nasului, iar de pe fața lui citești mulțămirea dobitocului orgolios ce se crede mai mult decât alții și care moare hodinit, pentru că n'a lăsat în urmă-i decât o singură chestiune nereșolvată, să-i zicem bună oară >probleme substanței.<

Și n-avem ochi, și nu vedem, că străbătînd cu chiu cu vai, cu toate simțurile 'narmate de scule, încît nu mai vezi din tot omul, decât o aglomerare de aparate în cari se pierde neisprăvita lui ființă, — nu vedem, că din ce străbătem cu gândul văzduhurile, din ce orizontul se lărgeste, marea ția tabloului se desfășoară fâlnică, giganțică... iar scrutătorii 'ndrăzneți, orbiti de văpaia intență a luminei, înspăimântați de oribilul distanțel, încremesc, ori buimăcîndu-se, se desechilibrează, cad și mor strigînd desnădăjduiți: >Ignorabimus!<

Iar marel și nepătrunsul X stă mut și rece în fața noastră, ca un sfînx în veci inexplicabil.

Lupta îndârjită pentru descifrarea lui, reeditează consecvent edițiunile augmentate sau prefăcute ale aceluiași eterne două tabere: pigmei amărăți și caraghioși în răzvrătirea lor, ori brute

idololatre și ceremonioase, cari perpetuează la infinit sămănta blîndeii prostii.

Am revenit, așa cum am plecat, călăuzit fiind doar de instinct.

De un ceas stau tolănit pe sofa, în odăița mea din catul al doisprezecelea. Peste întreg New-Yorkul se cerne ceața serii.

Obosită de luptă, ziua se stînge 'nctet-încet în brațele nopții învingînd întunerecul, care se face stăpân și afară, și'n sufletul meu.

Povara netrebniciei și-a prisosinței mele mi-se coboară amară 'n inimă, mi-apasă creerul și m'adâncește 'ntr'o uluială prostească. Toată ființa mea se înneacă 'n tăcerea ce crește, iar' mîntea mi-se scufundă 'n marea întunerecului ce mă 'nvalăie clipă cu clipă... mă pierd... mă uit pe mine însu-mi... și... par'cadorm!...

Doar în fundul cel mai tăi-nuit al conștiinței mele, simt cum se bate cu moartea o licărire care ia chip de glas mohorât, dar blînd: — Nu mai spori minciuna din lume... tu ești convins, că vieța-i atât de frumoasă!

New-York 1902. A. P. Bănuț.

Novități de primăvară!

In atențiunea On. public cumpărător!

Mi-a sosit cele mai moderne

Pardesiuri de dame pentru primăvară,
Costume, Pardesiuri de fetițe,
rochii în asortiment bogat.

Rog on. cumpărători a se convinge despre capabilitatea mea de concurență, și dacă nu va cumpăra.

Cu toată stima:

Goldmann N. P.

Magazin modern de îmbrăcăminte de dame.

Brașov, Tîrgul Inului Nr 28
Telefon 205.

Novități de primăvară!

Fără concurență.

Asortiment bogat de modele.

Georg Copony

Str. Furculiții 3. BRAȘOV, Str. Măcelarilor 4.

Uzină de lăcătușerie, instalațiuni de gaz, conduct de apă pentru iluminății electrice.

Lucrează: balcoane la grădini, balustrade, grilaje la morminte, balustrade de fer și ferestri la scări, uși, obloane și orice lucrare de ferărie. — Pentru instalații electrice întocmiri complete de oțel. Console, grilaje pentru ferestri. — La zidiri lucrările ce cad în bransa lăcătușeriei. — Primesc lucrări a termina cu acetilen și oxigen. Aranjamente moderne pentru bucătării, odăi de baie, closete. Instalații moderne pentru iluminare cu gaz și unde nu se află canalizație de gaz pe stradă. Praxa îndelungată mă face destoinic a lucra bine și solid. — Despre lucrul meu durabil, garantez.

GEORGE SZÖCS

croitor civil și militar

BRAȘOV, Strada Mihael-Weiss Nr. 10.

casa proprie.

Deposit de cele mai nouă stoffe indigene
și din streinătate.

Serviciu prompt! Prețuri solide!

Români, replantați vile, cu altoi de la firmă română!

„MUGURUL“

însoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros
(Kisküküllő vm.)

!!! Altoi de viie !!!

Calitate distinsă — pe lângă cele mai moderate prețuri — soiuri de vin și de masă, — Viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altnit, viță europeană cu rădăcină.
Se află de vânzare la însoțire economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVAROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

— ! Altoii sunt desvoltati la perfecțiune! —

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!
— La cerere prețuri și instrucțiuni gratis și franco. —

— Români! Trimiteti băeții la cursul practic de altoi. —

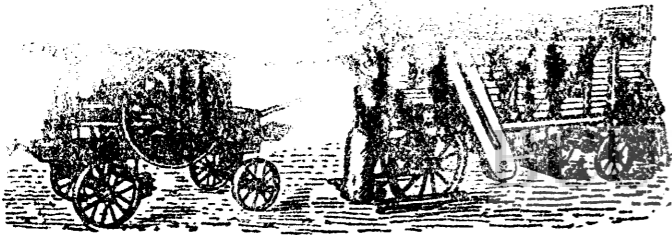
Români! sprijiniți firmele românești, că numai așa se va înălța țara noastră!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Nouă firmă românească

IOAN V. FĚT

Budapesta, Nagymező-utca 36 b.

MOTOARE

cu benzin, ulei
brut și gaz, dela
3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: Treerătoare cu motor, maenji și mână, pluguri grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică. Mășini de sămănat cu mână, cari în urma efinătății precisiunii și manurei ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, Catalog ilustrat și Preliminar la dorință GRATIS și FRANCO.

G. EITEL

cea mai veche fabrică
de săpun și luminări
— din Brașov. —

Fabricație de săpun curat,
neutral, veritabil numai cu
coroană, toate specialitățile
de săpunuri de toaletă, ca-
litate superioară și curată,
cu preț foarte ieftin. Spe-
cialități de apă de Colonia,
săpunuri de migdale

Atelier tehnic dantistic

I. SOLE

BRAȘOV, Strada Vămii Nr. 19

Execută toate lucrările ce
cad în bransa dantistică solid
și cu preț moderat. — Spe-
cialist în coroană și pod.

Pacienții din provincie să ser-
vesc în 24 oare. 102

Am onoarea a aduce la cu-
nostința On. public că am deschis
în Piața Prundului Nr. 9

O măcelărie

În fiecare zi carne proaspătă
de bou, vițel și porc.

Rugând sprijinul On. public
semnez cu toată stima

Heinrich Mikstein,
măcelar.

Henric Tyroler

tapețier și decorator

Brașov, Str. Sp'talului Nr. 66.

Primește tot felul de lucrări
de tapițier și decorații în atelierul
său și afară de casă.

La cererea On. Public din
provincie viu imediat. 1-10.

Otravă

pentru cloțani

cu efect sigur și contra șoarecilor
de casă și câmp, în pachete cu
preț de 1, 2 și 3 cor. se capătă
la St. Beer, Brașov, Strada ne-
agră Nr. 16. Tot acolo se vinde
și unelte de dogărie. 1753-25.

PFAFF

Mașini de cusut

UNDERWOOD, mașini de scris, ROATE ARMATE
„KOSMOS“ roate pentru popor din fabrica de arme Steyr.

OTTO WETZEL,

Brașov, Strada Mihael Weiss Nr. 30.

Atelier de reparaturi pentru mașini de cusut de toate sistemele,
mașini de scris și biciclete.

Prăvălia H A A S, BRAȘOV Strada porții Nr. 12.

Am onoarea a aduce la cunoștința on. public de dame că am augmentat magazinul meu cu

confecțiuni de dame.

A sosit: Cele mai nouă și moderne pardesiuri de dame,
Costume de dame,

Pardesiuri de fetițe.

Costumuri de fetițe,

Jupoane și rochi gata,

Haine de copii și paltoane

Prețuri ieftine!

Se pot vedea fără obligo de cumpărare.

Asortiment extraordinar de
halaturi.